

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 11 · 25. oktober
Sesjonen 2022–2023

Møte tirsdag den 25. oktober 2022 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 11):

1. Redegjørelse av statsministeren om krigen i Ukraina og den sikkerhetspolitiske situasjonen (Det vil bli foreslått debatt umiddelbart etter redegjørelsen)
2. Interpellasjon fra representanten Marius Arion Nilssen til olje- og energiministeren:
«I over hundre år har ren, rimelig og stabil kraft vært et av Norges fortrinn i den globale konkurransen. Det gjelder ikke lenger, i dag opplever næringslivet tidvis priser som er ti til tjue ganger høyere enn de siste ti års gjennomsnittspriser på 30 øre/kWt.
Mener regjeringen at ren, rimelig og stabil kraft fortsatt skal være et norsk strategisk konkurransefortrinn, eller må næringslivet belage seg på en ny normal, med dagens prisnivåer hvor Norge ikke har sin historiske konkurransefordel med lavere strømpriser enn Europa?»
3. Referat

Presidenten [10:00:06]: Representantene Tellef Inge Mørland, Sverre Myrli, Per Olaf Lundteigen, Per Martin Sandtrøen, Kamzy Gunaratnam, Trine Lise Sundnes, Heidi Nordby Lunde, Sveinung Stensland, Aleksander Stokkebø, André N. Skjelstad og Hege Bae Nyholt, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Eva Kristin Hansen fra og med 25. oktober og inntil videre.

Denne søknad foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Sør-Trøndelag, Steinar Krogstad, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget i dagene 26. og 27. oktober under representanten Eva Kristin Hansens permisjon av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges
2. Vararepresentantene, Steinar Krogstad og Kristian Torve, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Statsminister Jonas Gahr Støre overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten [10:02:19]: Representanten Erlend Wiborg vil framsette et representantforslag.

Erlend Wiborg (FrP) [10:02:33]: På vegne av representantene Himanshu Gulati, Silje Hjemdal, Frank Edvard Sve og meg selv er det en glede å fremsette et representantforslag om å forby barnehijab i grunnskolen og barnehagen.

Presidenten [10:02:49]: Representantforslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:58]

Redegjørelse av statsministeren om krigen i Ukraina og den sikkerhetspolitiske situasjonen (Det vil bli foreslått debatt umiddelbart etter redegjørelsen)

Statsminister Jonas Gahr Støre [10:03:28]: For 100 år siden, ved inngangen til 1922, gjorde Fridtjof Nansen sin kanskje mest kjente politiske betraktning. Han sa: «Nestekjærlighet er realpolitikk». Den bemerkningen omhandlet hungersnøden som herjet under den russiske borgerkrigen, og som også rammet Ukraina hardt. Det var en sterk og klarsynt observasjon like etter første verdenskrig og mindre enn 20 år etter at Norge ble et selvstendig land.

Jeg begynner med Nansens bemerkning fordi den fortsatt er sann. Den byr fortsatt på innsikt, og den understreker koblingen mellom moral og egeninteresse. Den plasserer oss i et europeisk og globalt skjebnefellesskap hvor vi – vår sikkerhet og velstand – er avhengig av et større bilde, av at andre lykkes og har det trygt, og at folk og stater kan sikre fred og sammen ta tak i de store utfordringene i vår tid, som krever samarbeid, f.eks. innsatsen for å bekjempe klimaendringene.

Åtte måneder etter at Russland invaderte Ukraina, ser vi tydelig hvor mye som står på spill, aller mest for de millioner av medmennesker som rammes direkte av krigens grusomheter og lidelser i Ukraina, men også for Europa, som skal forstå og gjøre riktige valg etter at Russland har gått til angrepskrig og fortsatt viser vilje til å bruke militær makt i stor skala.

Som vi innså allerede 24. februar, har vi passert et historisk tidsskille for vårt kontinent. Vår oppgave nå er å håndtere den tiden vi står i med ro, fasthet og evne til å stå sammen. Vi står nå i den mest krevende sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Russlands president, Putin, tar høy risiko, og risikoviljen ser ut til å øke i takt med dårlige nyheter fra slagmarken.

Budskapene fra den russiske ledelsen tyder på at Russland styrer mot et langvarig brudd med Vesten. Men et isolert Russland er dårlig nytt. Det er urovekkende at det i dag er så lite kontakt og direkte kommunikasjon med Russland. Det svekker mulighetene for å finne fram til en forhandlet slutt på krigen, og det kan øke sannsynlighetene for opptrapping og bruk av hardere

virkemidler – mer ødeleggelse, mer lidelse. Så langt er det den ukrainske sivilbefolkningen som har vært hardest rammet, men ingen er uberørt. Krigen i Ukraina har globale konsekvenser.

Det er energikrise. Det er dyrtid. Det rammer de mest sårbare i Europa og samtidig sårbare mennesker i land som nå opplever sult og livstruende mangler. Krigens brutalitet og destruktive dynamikk setter oss på en alvorlig prøve. Vi må være forberedt på det uventede, på mer usikkerhet, mer ustabilitet. Det utfordrer det som er demokratiets styrke: evnen til å stå sammen, snakke sant og forsvare vår frihet.

Motstanden Russland møter i Ukraina, skyldes det ukrainske folks enestående vilje til å kjempe mot invasjonen, og den skyldes støtten Ukraina mottar fra rundt 50 land. Når ukrainerne nå vinner fram i kampene på bakken, må vi legge til grunn at Russland ønsker å ramme motstandskampen på andre måter, for det første gjennom målrettede angrep mot sivilbefolkningen og energisystemet – dette slukker bokstavelig talt lysene for millioner av ukrainere – og for det andre gjennom å spre utrygghet og usikkerhet i befolkningen i de land som støtter Ukrainas rettmessige kamp, med mål om å svekke og avbryte støtten.

Dette er bakteppet for at jeg har bedt om å få holde denne redegjørelsen. Jeg ønsker å orientere Stortinget om utviklingen vi har sett den senere tid, hva den betyr for vår hverdag, og hvordan regjeringen vil besvare de mange utfordringene Russlands adferd har medført og medfører. Og jeg ønsker å invitere Stortinget til at vi står samlet som nasjon i disse krevende tidene, vel vitende om at det som ligger foran oss, kan bli enda mer krevende.

Vi står altså overfor et russisk lederskap som preges av mistenksomhet og frykt – mistenksomhet om at verden utenfor ikke vil Russland vel, frykt for åpenhet, ytringsfrihet og demokrati i vestlige land, frykt for regimekritiske røster og frykt for egen befolkning.

Dagens Russland har tydelige totalitære trekk. Slike regimer har vi sett før i historien; de har en sterk fasade, men bak fasaden preges de som tar beslutninger, av frykt og usikkerhet som gjerne kompenseres med mer ensretting og brutalitet.

Den senere tid har vi sett uttrykk for åpen kritikk mot regimet innenfra – noe fra liberale stemmer, men kanskje like mye fra mer reaksjonære stemmer. Vi ser ingen reell eller samlet opposisjon, men kritikerne er der. Det skaper et press mot regimet, et press for å levere på historien som skulle legitimere en militær operasjon i Ukraina, men som raskt utviklet seg til noe mye mer, og et press for å forklare svakheten den russiske militærmakten har utvist: svak ledelse, mangelfull logistikk, utdatert materiell og lav moral hos soldatene.

Alt tyder på at den russiske planen la til grunn en tidlig ukrainsk kapitulasjon. Slik gikk det ikke. Den siste tiden har Ukraina påført Russland en rekke nederlag på bakken, men det er ingen tegn til at den russiske ledelsen har stoppet opp for å revurdere sin brutale krigføring. I stedet har Russland valgt å trappe opp – gjennom en omfattende mobilisering på hjemmebane, gjennom annektering av ukrainske regioner og gjennom brutale luftangrep mot ukrainske byer.

Mobiliseringen bærer preg av kaos og tilfeldigheter. De mobiliserte soldatene er dårlig trent, de er mangelfullt utstyrt, og de framstår lite motivert. Men mobiliseringen viser regimets vilje til å fortsette krigen og dets vilje til å ofre tusenvis av egne innbyggers liv og helse.

Fire ukrainske regioner er blitt annektert etter ulovlig gjennomførte folkeavstemninger. Annekteringen er et klart brudd på folkeretten. Den har ingen juridisk legitimitet og ingen aksept blant andre stater, med noen ytterst få unntak. Kun Syria, Nord-Korea, Nicaragua og Belarus stemte mot en fordømmelse av krigen i FNs generalforsamling.

Ukraina vil ha behov for massiv militær og økonomisk støtte i lang tid framover. Under mitt besøk til Kyiv i juli annonserte jeg en økning i norsk støtte på 10 mrd. kr i år og neste år. Dette kommer i tillegg til de 2 mrd. kr i humanitær bistand som ble annonsert ved krigens utbrudd, og kostnader forbundet med våpenleveranser.

Når Stortinget har behandlet samleproposisjonen om støtte til Ukraina og ekstraordinære strømutgifter, Prop 142 S for 2021–2022, vil vi kunne følge opp målsettingen som ble annonsert i sommer. Støtten rettes mot fire hovedspor:

- Vi skal fortsette å støtte Ukrainas kamp, også med nødvendig militært utstyr.
- Vi skal bidra til at norske og internasjonale humanitære organisasjoner redder liv og beskytter sivile. Vi har evakuert 105 ukrainske pasienter til behandling i Norge gjennom EUs sivile beredskapsmekanisme. 27 av disse har vært sårede soldater. Vi har også transportert 341 pasienter på vegne av andre mottakerland. En fjerdedel av alle pasienter som er evakuert gjennom EUs ordning for sivil beredskap, er transportert med norsk hjelp. Vi tar vår del av løftet, og det skal vi fortsette med.
- Vi vil bidra med 2 mrd. kr til innkjøp av gass, slik at Ukraina har energi gjennom vinteren. I tillegg vurderer vi også hvordan vi kan bidra til reparasjon av de delene av strømforsyningen Russland har ødelagt.
- Vi gir driftsstøtte via Verdensbanken, slik at ukrainske myndigheter kan opprettholde sine kjernefunksjoner.

Norge bidrar med mye, men behovene er store og økende. På sikt vil gjenoppbyggingen av Ukraina bli en oppgave av historiske dimensjoner. EU anslår at kostnadene for gjenoppbygging og langvarig bistand vil beløpe seg til over 3 500 mrd. kr – nesten to norske statsbudsjett. Vi må derfor legge opp støtten slik at vi kan bidra der det trengs, og vi er forberedt på at det vil kreve nye bidrag fra norsk side, både i penger og i støtte i direkte form. Vi vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av dette.

Vår støtte handler om frihet og demokrati, og om at ukrainerne selv skal kunne bestemme i eget land og over egen framtid, men den handler også om forsvar av de prinsippene Europas frihet og fred bygger på: respekt for folkeretten og internasjonalt anerkjente landegrenser. En trussel mot disse prinsippene er en trussel mot oss alle.

Om Ukraina hadde kapitulert etter kort tid i februar og mars, hadde det sendt et skremmende signal om hva man kan oppnå med militærmakt på vårt kontinent. Ukraina har en soleklar rett til selvforsvar, og vi, sammen med mange andre land, har en soleklar rett til å støtte dem i dette selvforsvaret. Derfor støtter Norge Ukraina med militært materiell og militær opplæring.

I de første dagene etter invasjonen donerte vi personlig beskyttelsesutstyr og lett panservern av typen M72. Siden har vi donert Mistral-luftvernmissiler, Hell-fire-panservern, en betydelig mengde artilleri, samt store mengder granater til artilleri. Storbritannia har i samarbeid med oss donert langtrekkende rakettartilleri av typen MLRS.

Vi støtter USA i donasjon av det norskutviklede luftvernssystemet NASAMS til Ukraina. Dette er viktig for å hjelpe Ukraina til å forsvare sine byer mot russiske fly- og missilangrep. Vi bidrar med vinterklær og utstyr til det ukrainske forsvaret. Vi trener ukrainsk personell, på norsk jord og i tredjeland, i bruk og vedlikehold av systemene vi donerer. Trening og øving blir en stadig viktigere del av vår støtte til Ukraina. Regjeringen har bidratt med 400 mill. kr til et britiskledet fond for militær støtte.

Vi har til nå hovedsakelig donert materiell som allerede var, eller er i ferd med å bli, faset ut av vårt eget forsvar. Donasjonene har dermed i liten grad påvirket Forsvarets operative evne eller nasjonale beredskap. Når vi gir materiell fra den operative strukturen, er forutsetningen at dette skal gjenanskaffes, slik at vår egen beredskap opprettholdes. Slike donasjoner kan medføre en forminskning av forsvarsmakten og nasjonal beredskap, i alle fall for en periode, inntil materiellet er gjenanskaffet. Derfor har regjeringen i Prop. 142 S for 2021–2022 bedt om Stortingets samtykke til å donere slikt materiell dersom det anses særlig viktig for å bidra til Ukrainas forsvarskamp.

Vi støtter også Ukraina ved å ta imot mennesker på flukt. Hittil i år har det kommet 34 000 asylsøkere til Norge, over 30 000 av dem fra Ukraina. Aldri før har vi i løpet av så kort tid tatt imot så mange som søker beskyttelse. Scenarioene for tiden som kommer, er usikre, men vi må planlegge for at det totalt kan komme 40 000 fordrevne fra Ukraina i 2022, og vi anslår at det kan komme nye 30 000 i 2023. I tillegg kommer asylsøkere fra andre land og overføringsflyktninger. Selv med et godt planverk og en grunnberedskap er og vil en slik situasjon være krevende å håndtere.

Regjeringen hadde sist fredag et møte med landets kommuner om beredskap generelt og om mottak av flyktninger spesielt. Det er god grunn til å takke de mange kommuner, lokalsamfunn og enkeltmennesker som gjør en stor innsats for å ta imot dem som flykter fra krigen. Aldri før er så mange flyktninger bosatt. Det er hittil i år bosatt flere enn i de siste fire årene til sammen. Regjeringen vil arbeide videre med å legge til rette for det mottaksarbeidet som kan bli nødvendig i månedene som kommer.

Gjennom det siste året er det blitt stadig klarere at Russland manipulerer det europeiske energimarkedet. Vi forstår nå bedre hvorfor de europeiske gasslagrene – noen av dem eiet av russiske Gazprom – ikke ble fylt opp i fjor. Det var en medvirkende årsak til at først gassprisene og så elektrisitetsprisene begynte å stige høsten 2021.

Energi er for Russland blitt et våpen, et element for å understøtte krigføringen i Ukraina og for å sette press på europeiske land, og som svar på vestlige sanksjoner. Formålet synes klart: Ved å påføre våre samfunn høyere energipriser ønsker Russland å ramme vestlig samhold, skape sosial og økonomisk uro og undergrave viljen og evnen til å støtte Ukraina.

I den grad det fortsatt er noen tvil, la meg understreke: Kutt i russisk gass er den viktigste enkeltårsaken til de høye gass- og strømprisene vi ser i dag. Vi ser det samme bildet over hele Europa som vi har sett i Norge. Prisene har i høst vært på historisk høye nivåer, og det smerter. Vi ser fortvilelsen bre seg blant folk som ikke får økonomien til å gå opp, og bedrifter som ser seg nødt til å stenge ned.

Blir vinteren kald, vil flere land måtte rasjonere elektrisitet og gass, og svært mange vil slite med å betale regningene sine. Dette er virkeligheten vi møter hos våre allierte, hos våre naboer og våre handelspartnere. Vårt svar er å legge til rette for maksimal utnyttelse av kapasiteten til å eksportere gass fra norsk sokkel. Som resultat ligger selskapene an til å kunne levere 122 milliarder kubikkmeter gass i 2022. Det er en økning på 8 pst. fra 2021.

Dette har vært av stor betydning i Europa. Det har tillatt fylling av gasslagrene før vinteren, og det har gjort

at prisene er lavere enn de ellers ville vært. Norge er på kort tid blitt den største tilbyderen av gass til Europa. Det er en rolle som forplikter. Det gjør oss mer utsatt og betyr at vår evne til å levere er av kritisk betydning for våre allierte.

Regjeringen tar disse forventningene på alvor. Høy og stabil produksjon på norsk sokkel er vårt viktigste bidrag til europeisk energisikkerhet og stabilitet akkurat nå. Jeg opplever at dette forstås og anerkjennes i Europa. Vi regnes som en pålitelig partner. Samtidig er det klart at prisnivåene skaper et press. Det har fra flere land kommet krav om ulike former for markedsinngripen som kan bidra til å få prisene ned. Det er til å forstå.

Vår holdning er at vi ikke er tjent med høye og ustabile priser på gass i Europa. Det er i norsk interesse at prisene kommer ned, og at markedene stabiliseres. Det har direkte betydning for strømprisene i Sør-Norge. Det har betydning for europeisk industri, de er våre kunder og handelspartnere, og det har direkte betydning for å motvirke sosial uro i en dyrtid med inflasjon, ikke minst drevet av høye energipriser.

Vi har hatt en god dialog med EU-land og med EU-kommisjonen om dette. Her har vi på bakgrunn av norsk kunnskap og erfaring advart mot tiltak som potensielt kan forverre situasjonen. Høye priser er symptomet. Det underliggende problemet er mangel på energi, og da hovedsakelig gass.

Vårt mål er klart: Norge skal være en del av løsningen i arbeidet med å frigjøre Europa fra avhengighet av russisk gass, både ved å være en forutsigbar leverandør av gass fra norsk sokkel og ved å lede an i arbeidet med en kraftig økning i produksjon av fornybar energi.

Jeg har hatt nær kontakt med Europakommisjonens president flere ganger de siste ukene for å identifisere tiltak og områder hvor vi kan samarbeide om den akutte krisen, og for å se framover.

På møtet i Det europeiske politiske fellesskapet, EPC, i Praha utarbeidet vi en felles uttalelse. Den slår fast at vår gjensidige interesse er å stabilisere markedene og peke ut en retning for videre samarbeid om den langsiktige løsningen på utfordringene vi nå møter, nemlig mer fornybar energi.

Behovet for mer fornybar energi ville kommet uansett. Vi har forpliktet oss til en omfattende grønn omstilling. Russlands manipulering av gassmarkedet vil akselerere dette. Det er en paradoksalt virkning av krigen i Ukraina, og Norge og norske selskaper skal bidra til å finne disse løsningene, bygge industri for framtiden, redusere klimagassutslippene og styrke vår og Europas motstandsdyktighet.

Eksplisjonene ved rørledningene Nord Stream I og II var svært alvorlig. Alt tyder på at dette dreier seg om

sabotasje. Det har skapt økt oppmerksomhet om sikkerheten også på norsk sokkel.

Til det vil jeg først si dette: Forsvaret har god oversikt over aktiviteten i våre havområder. Vi har et nært samarbeid mellom sivile myndigheter og private operatører på sokkelen. Det er et godt utgangspunkt for å kunne beskytte våre installasjoner og alle som arbeider der. Det er, og det skal være, trygt å jobbe på norsk sokkel. De tiltak vi har gjort, er føre-var-tiltak.

Vi skjerpet sikkerheten i februar. Da ble operatørene varslet om økt behov for å beskytte sine industrielle IKT-systemer. Equinor og Gassco er blitt underlagt deler av sikkerhetsloven. Det har gjort at enkelte ansatte kan sikkerhetsklareres og motta gradert informasjon om trusselbildet.

Kontroll med utvinning av petroleum på norsk sokkel og transport av gass i rør til Europa er begge blitt definert som grunnleggende nasjonale funksjoner. Det setter oss bedre i stand til å kunne beskytte dem ytterligere.

Politi og forsvar har økt tilstedeværelse og synlighet i områdene rundt våre olje- og gassinstallasjoner, på land og til havs. De siste to ukene har Norge hatt to kystvaktfartøy og et støttefartøy til stede på norsk sokkel. På land bistår Heimevernet politiet i sikringen av fire petroleumsanlegg – Kårstø, Nyhamna, Mongstad og Kollsnes.

Allierte har trappet opp sin tilstedeværelse nær Nordsjøen, koordinert av NATOs maritime hovedkvarter i Storbritannia og Forsvarets operative hovedkvarter i Bodø.

Politiet, PST og Nasjonal sikkerhetsmyndighet jobber nå tettere sammen for å beskytte oss mot digitale trusler. Det berører olje- og gassvirksomheten, men også andre viktige samfunnsfunksjoner. La meg også si her at det er gjort, og gjøres, flere tiltak det ikke er naturlig å omtale i offentlighet.

Den senere tid har det vært rapportert om ukjente droner i nærheten av kritisk infrastruktur i Norge. Flere russere er varetektsfengslet for å ha flydd droner ulovlig i landet vårt. Politiets sikkerhetstjeneste etterforsker disse hendelsene, og jeg skal derfor ikke foregripe deres konklusjoner.

PST og Etterretningstjenesten har i sine åpne trusselvurderinger gjennom de siste årene pekt på at etterretningstrusselen fra særlig Russland og Kina er høy. Vi tar på alvor deres vurdering om at Russland kan se ut til å ta flere sjanser i sitt etterretningsarbeid.

Den brede virkemiddelbruken, digitale angrep og uønsket droneaktivitet skriver seg inn i det vi kaller sammensatte trusler. De er i et slikt perspektiv ment å skape splid, utrygghet og uro. De er ofte vanskelige å knytte direkte til gjerningsperson eller fremmede sta-

ters virksomhet. De krever en ny årvåkenhet fra oss alle og nye metoder fra politi og EOS-tjenestene. Regjeringen prioriterer dette arbeidet høyt.

Gjennom året har vi tatt en rekke grep.

Vi har skjerpet beredskapen, den sivile og den militære, i tråd med oppdaterte og godt innarbeidede planer.

Vi har tilført politiet, Forsvaret og EOS-tjenestene nye ressurser, og vi har økt innsatsen for å motvirke etterretning, sabotasje og påvirkning fra fremmede stater.

Politiet øker dronekompetansen i politidistriktene, og ved utgangen av året vil det være mer enn 100 dronepiloter i politiet totalt. I tillegg anskaffer vi nå antidroneutstyr for 57 mill. kr. Det gir oss økt operativ kompetanse og kapasitet til å bekjempe slike trusler.

Det er også montert sensorer som kan avdekke droner på flere av plattformene på norsk sokkel. Den siste tiden har vist at økt årvåkenhet bidrar til at flere hendelser rapporteres. Det er bra. Og jeg vil legge til: Det skyldes også at vi følger bedre med.

Regjeringen og myndighetsaktører vil fortsette å gi dette høy prioritet, men vi klarer det ikke alene. Motstandskraften må vi opprettholde og styrke sammen. Vi vil derfor arbeide for at alle – privatpersoner, virksomheter og myndigheter – får økt bevissthet om sikkerhetsutfordringene og nødvendig kunnskap om hvordan vi kan møte dem på best mulig måte.

Å sikre friheten er den viktigste oppgaven for enhver regjering. Regjeringen styrker i 2023-budsjettet nasjonal trygghet og beredskap. Regjeringen foreslår for 2023 et forsvarsbudsjett på om lag 76 mrd. kr. Dette er en økning på nærmere 10 pst. nominelt og reelt sett opp 4,5 mrd. kr sammenliknet med saldert budsjett for 2022.

I vår la vi på 3 mrd. kr ekstra i forsvarssatsing for 2022 og i høst ytterligere 3 mrd. kr til militær støtte til Ukraina.

Forsvaret vårt må virke og synes i dag. Derfor prioriterer vi i 2023-budsjettet daglige, nasjonale operasjoner og beredskap samt evne til operasjoner i krise og krig. Det betyr ekstra midler til E-tjenesten slik at vi får bedre situasjonsforståelse, økt trening med allierte styrker og investering i fasiliteter for å kunne motta dem, og om-disponering av midler fra langsiktige investeringer til behov her og nå.

- Vi styrker grunnmuren.
- Vi framskynder personellopptrappingen.
- Vi styrker Heimevernet.
- Vi fyller på beredskapslagene.
- Vi setter av mer midler til drift og vedlikehold.
- Vi legger til rette for økt alliert aktivitet i våre nærområder, i luften og til havs.

Når allierte seiler og flyr i våre nærområder, har vi som hovedregel at norske fartøyer og fly skal være med,

for å trene sammen, men også for å påvirke operasjonsmønsteret og bidra til å unngå misforståelser med vår nabo i øst.

Siden angrepet i februar har Putin-regimet truet med bruk av atomvåpen. I takt med at Russland slipper opp for konvensjonelle militære virkemidler, øker også risikoen for mer desperat virkemiddelbruk. Trusler om bruk av atomvåpen er uansvarlig, det er i seg selv en farlig eskalering, og vi fordømmer det.

Russland har mange forskjellige typer atomvåpen, inkludert flere kategorier av det man omtaler som taktiske atomvåpen. Disse er ment for bruk i forlengelse av konvensjonelle våpensystemer. Bruk av atomvåpen ville krysse en uhørt grense. Vi vurderer at sannsynligheten for bruk fortsatt er lav, men den er ikke null. I lys av språkbruken kan vi ikke avvise muligheten. Selv om sannsynligheten er lav, har den økt.

Vi må legge til grunn at hensikten med truslene er å svekke vestlig solidaritet med Ukraina. Det er en form for utpressing. I møte med det – som med andre trusler fra Russland – er det avgjørende at vi står sammen med allierte, søker sammen i NATO, bygger konsensus, styrker samholdet og bidrar til at det sendes et kraftfullt og samlet svar om at en atomkrig ikke kan vinnes.

La meg også si i denne sammenheng: Norge har god atomberedskap for en situasjon hvor det skulle komme radioaktivt nedfall i Norge. Vi har oppdatert disse planene, og vi vil kunne møte en slik situasjon med nødvendige tiltak.

Utenriksministeren, undertegnede og andre medlemmer av regjeringen har tidligere orientert Stortinget om hvordan krigen i Ukraina har endret vårt forhold til Russland. Jeg skal ikke gjenta alt her.

Det hører ofte med i omtalen av Norges forhold til Russland at vi har levd i fred i 1 000 år. Det har vært ulike historiske epoker, med radikalt forskjellige muligheter for samarbeid og kontakt.

Inntil 1990 var grensen i nord en av de meste lukkede i verden. Så fulgte år med åpning, et gryende samarbeid og kontakter på tvers av grensen. I 2010 fikk vi enighet om delelinjen i Barentshavet og Arktis, etter nær 40 års forhandlinger.

Gjennom de siste årene erfarte også vi hvordan det russiske regimet strammet til, holdt organisasjoner og personer nede og sperret for videreutvikling av forbindelsene – alt dette før angrepet på Ukraina i februar. Samarbeidet vi tidligere hadde, og som var møysommelig bygd over lang tid, er nå redusert til et minimum. Jeg vet at mange er skuffet over det. Det rammer kultur- og næringsliv, særlig i nord og spesielt i Øst-Finnmark.

Men også dette er en konsekvens av Russlands utvikling gjennom år, med gjentatte brudd på europeiske normer, og ikke minst av Russlands grove brudd på fol-

keretten – ved uprovosert å angripe et naboland militært. Det er derfor dessverre liten grunn til å tro at situasjonen vil bedres på kort sikt.

Vi velger ikke vår geografi. Vi har en grense mot Russland – 198 km til lands, enorme områder til havs. Visse kritiske samfunnsfunksjoner, grunnleggende sikkerhet og bærekraftig ressursforvaltning fordrer en grad av samarbeid over grensen. Det er regjeringen seg bevisst. Men mye av dette er altså trukket ned, det er begrenset, og vi har måttet se oss nødt til å begrense det ytterligere.

Et eksempel er unntaket fra havneforbudet for fiskefartøy. Vi har hatt dette fordi vi ønsker å ivareta den langsiktige og bærekraftige forvaltningen av fiskebestandene i Barentshavet. Det er avgjørende for denne bestandens gode overlevelse, men grunnet fare for misbruk av ordningen har dette nå blitt strammet inn. Russiske fiskefartøy på 500 bruttotonn eller mer kan derfor nå bare anløpe havnene i Tromsø, Kirkenes og Båtsfjord, og de som anløper, blir kontrollert.

For regjeringen er det viktig å holde fast i det som har vært ledesnoren for norske regjeringer opp gjennom årene. Vi opptrer forutsigbart og langsiktig, og vi er til å kjenne igjen.

Norge, Norden og NATO truer ingen. Vi sikrer vår trygghet gjennom eget forsvar, forsvarlig opptreden og en sterk tilknytning til alliansen og våre allierte. Slik vil vi videreutvikle sikkerheten i nordområdene når Sverige og Finland kommer med i NATO.

Avslutningsvis: Vi går en tøff vinter i møte. Mange vil oppleve usikkerhet og utrygghet. Mange vil oppleve tapt kjøpekraft – bedrifter og familier i Norge og i Europa. Det vil kunne bli reell energimangel i deler av Europa. Flere land vil oppleve økonomisk tilbakegang.

Situasjonen i Ukraina vil forbli alvorlig, og krigen vil etterlate seg død, ødeleggelse og nød.

Vi kommer til å oppleve press, mer eller mindre gede trusler, med mål om at vi skal gi opp vår støtte til Ukraina og se en annen vei. La meg være helt klar på dette: Det er ikke aktuelt.

Som Nansen i 1922 er vårt svar nestekjærlighet og realpolitikk. Vi skal forsvare vår skanse, vi skal hegne om vårt, men vi skal også se utover. Vi skal støtte ukrainerne i deres rettmessige kamp for frihet. Vi skal avhjelpe nøden som krigen medfører, både på og utenfor vårt kontinent. Vi skal søke sammen i det transatlantiske fellesskapet, med NATO som vårt ankerfeste – og i nær dialog med våre venner i Europa.

Ukrainerne har vist for all verden hva samhold er verdt. La oss inspireres av det i arbeidet som venter – med å bygge et tryggere, grønnere og mer rettferdig samfunn med utspring i demokratiet og rettsstaten, med det beste fra vår politiske kultur, åpenhet og tillit, en debatt basert på sannhet og respekt.

Her ligger det mye motstandskraft som vi må mobilisere i fellesskap.

Presidenten [10:33:34]: Presidenten vil nå, i henhold til Stortingets forretningsorden § 45, åpne for en kommentarrunde begrenset til ett innlegg på inntil 5 minutter fra hver partigruppe og avsluttende innlegg fra statsministeren.

Rigmor Aasrud (A) [10:34:02]: Takk til statsministeren for nok en grundig redegjørelse for Stortinget om den svært alvorlige situasjonen vi står i.

La meg starte med å gjenta Arbeiderpartiets støtte og solidaritet med det ukrainske folket. Vi fortsetter på det sterkeste å fordømme Russlands ulovlige angrepskrig i Ukraina. Derfor er det bra at statsministeren så tydelig slår fast at vi skal støtte Ukraina så lenge det trengs med både militært utstyr og humanitær bistand.

Det er riktig som statsministeren sier – den siste tiden har krigen i Ukraina blitt enda mer alvorlig. Situasjonen på bakken er høyst uforutsigbar. Kampene er harde, og tapene av liv er store.

Men krigføringen har ikke gått sånn som vi kan anta at det russiske regimet ønsket. Ukraina har hatt betydelig framgang den siste tiden, og tatt tilbake flere landområder. Et presset russisk regime svarer med å eskalere krigføringen. Selvmordsdroner flyr nå daglig inn over ukrainske byer.

Folkeretten stiller tydelige krav om å skille mellom sivile og militære mål. Russlands terrorbombing av sivile mål er et grovt brudd på folkeretten.

Det russiske samfunnet blir stadig mer isolert og gjennomsyret av Putin-regimets hatpropaganda mot Vesten. Russiske trusler om bruk av kjernevåpen har blitt stadig flere og skarpere. Truslene rettes mot Ukraina, men det er også ment som et signal til oss – befolkningen i Europa – og til USA. Samtidig som Russland angriper Ukraina med våpen, fører de en energikrig mot Europa.

La det ikke være tvil: Putin forsøker å skremme og splitte Europa, og Ukrainas støttespillere. Så langt har vi vist at vi kan stå sammen.

Det er helt avgjørende at støtten til Ukraina fortsetter. Vi kan aldri godta en internasjonal orden der den sterkeste rett råder. Vi kan ikke akseptere at kartet blir tegnet om ved bruk av brutal militærmakt. Det vil tjene despotene, og små suverene stater vil bli utsatt. Vi i Norge må derfor gjøre det vi kan for å bidra til at solidariteten ikke rakner, og at støtten til Ukraina opprettholdes.

Mange i Norge opplever uro. Når det sikkerhetspolitiske bildet endres, må vi i Norge følge opp og ruste opp både forsvar og beredskap. Regjeringen tar nå grep for å styrke den nasjonale sikkerheten. Vi må, og skal,

følge den russiske aktiviteten enda tettere. Derfor blir alliert tilstedeværelse og samarbeid viktigere.

Både politiet og Forsvaret har økt tilstedeværelse og synlighet til havs i områdene rundt norske olje- og gassinstallasjoner, men også på land. Etterretningstjenesten har fått flere midler, Forsvaret seiler og flyr mer i norske nærområder, og beredskapslagrene våre er styrket. Samarbeidet i Norden trappes opp. Forsvarsplaner samkjøres og sørger for at vi er godt koordinert om noe skulle skje. Alt dette er nødvendig for å trygge land og befolkning.

Krigen i Ukraina er et tidsskille for Europa. Når tiden er inne for gjenoppbygging i Ukraina, står Europa overfor en historisk oppgave. Norge bidrar allerede på mange områder, og vi er beredt til å ta del i den historiske gjenoppbyggingen, men vi vet ikke når vi kan ta til på det.

Putins regime vil kunne vare i mange år – vi kan likevel ikke utelukke en rask politisk utvikling. Russland blir etter alt å dømme en krevende og farlig nabo vi må håndtere i lang tid framover.

For et lite land som Norge understreker krigen hvor viktig NATO-medlemskapet er for vår sikkerhet. Vi klarer oss ikke best alene. NATO-medlemskapet gir trygghet for Norge i en usikker tid.

Erna Solberg (H) [10:39:08]: La meg begynne med å takke statsministeren for redegjørelsen og oppsummeringen av hvor vi egentlig står nå. Det er bra å få det også fra Stortingets talerstol. Det er grunn for oss til å si oss enig i det meste av det som sies i redegjørelsen, både vurderingen av situasjonen, og også behovet for at vi stiller opp.

Vi går inn i en særdeles kritisk tid nå. Vinteren vil først og fremst teste ukrainerne. Krigen fortsetter, flere steder med full styrke, og den har gått inn i en ny og mer alvorlig fase. De brutale og målrettede russiske angrepene på sivile i Ukraina blir flere etter hvert som Russland går tom for militære alternativer og det går dårligere på bakken. Høyst sannsynlig vil altså krigen bli verre fremover. Flere hundretusen ukrainske husholdninger er nå uten strøm etter omfattende russiske angrep mot kraftstasjoner og annen infrastruktur. Derfor er det viktig å bidra med hjelp og viktig å forsøke å få hjelpen så langt inn som mulig.

Norge må fortsette å støtte Ukraina, både militært, humanitært og politisk, og etter hvert også med gjenoppbyggingen.

Det er også påpekt at det vil komme flere flyktninger til Norge enn det som tidligere har vært anslått, på grunn av situasjonen. Jeg vil da konkret få lov å spørre statsministeren om det er sann at siden anslaget øker fra 10 000 til 30 000 neste år, vil det da komme en tilleggs-

proposisjon til budsjettet fra regjeringens side, eller vil Stortinget bli invitert til å fatte budsjettvedtak? For vi vet at en ganske stor variabel er endret på i løpet av denne tiden.

Så er det sann at i dette arbeidet blir vår egen beredskap også satt på prøve. Et tydelig forverret trusselbilde, sabotasje mot gassrørene i Østersjøen og observasjoner av droner ved norske olje- og gassinstallasjoner og flyplasser er eksempler på hvor viktig det er å ta vare på beredskapen, hvor viktig det er at vi må ha både oversikt og kontroll. Og vi står nå bedre rustet til det. Den nye sikkerhetsloven trådte i kraft 1. januar 2019. Den gjør at flere deler av olje- og gassektoren nå er underlagt sikkerhetsloven. Grunnleggende nasjonale funksjoner er definert også på norsk sokkel, og nøkkelpersoner i selskapene kan få gradert informasjon for å gjøre sikkerhetsvurderinger. Dette reduserer våre sårbarheter.

Vi fikk også vedtatt en ny lov om Etterretningstjenesten, som bl.a. gir tjenesten helt nødvendige metoder for å avdekke cyberoperasjoner og terror mot Norge.

Så må vi ikke undervurdere de advarslene som kommer fra våre sikkerhetsmyndigheter om påvirkningsoperasjoner fra russiske aktører. Advarslene er en viktig påminnelse om at vi ikke er immune mot fremmede aktører som ønsker å splitte europeiske land – skape splittelse, uro og frykt internt i landene. Hensikten med russiske påvirkningsoperasjoner er å undergrave myndighetene, redusere støtten til sanksjoner mot Russland og svekke støtten til Ukrainas kamp for landet sitt.

Jeg tror det er viktig at vi forstår disse forsøkene på manipulasjon, for vinteren vil teste det europeiske samholdet. Putins krig har medført energikrise i Europa. Når europeiske hus blir kalde, er det også en fare for at mange sår tvil om sanksjonsregimet mot Russland.

Vår sosiale tillit og åpenhet er en del av motstandskraften mot påvirkningsoperasjoner, og det må vi hegne om. Norge må bygge opp under dette samholdet og bidra til at det ikke forvitrer. Det gjelder både i Europa og i NATO.

Statsministeren begynte innledningen sin med å vise til Nansen og holodomor, sultkatastrofen for akkurat hundre år siden. Enhver som har vært til stede på museet i Kyiv, har fått et evig inntrykk, både av hva som skjedde, og av Nansens innsats. Og i diskusjonene om hvordan splitt og hersk kan medvirke, er det kanskje viktig å huske at for hundre år siden lanserte Aftenpostens redaktør en motkampanje mot Nansens aktivitet i Ukraina med slagordet «de fattige i Norge først». Det er hundre år siden. Jeg håper at vi er bedre rustet nå til å stille solidarisk opp i det europeiske samarbeidet.

Geir Pollestad (Sp) [10:44:17]: Eg vil starta med å takka statsministeren for utgreiinga. Den russiske inva-

sjonen av Ukraina har ført til grunnleggjande og varige endringar i den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa. Utgreiinga til statsministeren kan vel – meiner eg – best oppsummerast som ubehageleg. Det er ei ubehageleg sanning som vert presentert, men det er òg samstundes ein tryggleik i at regjeringa har grep om situasjonen.

Me har innført dei mest omfattande sanksjonane nokosinne i norsk rett. Det er ein reaksjon på Russlands folkerettsstridige angrep på Ukraina, men òg eit uttrykk for Noregs solidaritet med det ukrainske folket. For dette handlar både om å gje støtte til Ukraina og om å bevare vår eiga sikkerheit og våre verdier.

Konflikten kan verta langvarig, og Ukraina er avhengig av internasjonal støtte for å stå imot den russiske aggresjonen. Noregs bidrag er viktige, og på torsdag skal me behandla ein proposisjon om Ukraina, med sju milliardar i både militær støtte og bistand til Ukraina. Eg er glad for at eit stort fleirtal i Stortinget kjem til å stilla seg bak den støtta.

Ein av dei konkrete tinga som skapar mest frykt og uro, er observasjonar av dronar, og særleg blant tilsette på norske olje- og gassinstallasjonar. Eg er difor svært glad for at statsministeren tidleg valde å besøkja ei oljeplattform. Det er viktig å visa forståing for den frykta ein opplever. Eg vil òg venda meg til dei som jobbar i olje- og gassnæringa, og be dei om å ta til seg det som statsministeren seier om betydninga gassleveransane har for Europa.

Me opplever ei enorm tilstrømming av flyktningar til Noreg. Eg meiner at det er verdt å merka seg at det har me som samfunn til no klart med ro, med verdigheit og med effektivitet. Det har vore få oppslag i pressa om flyktningtilstrøminga. Men det er jo ikkje gjeve – og det viser òg den nyare, norske politiske historia vår – at me som land skal vera i stand til å ta imot så mange flyktningar utan at det skapar i alle fall politisk uro. Eg trur det er viktig å ha ei regjering der partia i regjeringa er einige om korleis ein skal handtera denne flyktningtilstrøminga, og vil gje ein takk til både regjeringa, norske kommunar og det norske folket for måten ein så langt har handtert dette på. Utfordringane vidare vil òg verta store, så me treng at samhaldet og effektiviteten vert ført vidare.

Denne konflikten reiser òg ganske mange vanskelege avvegingar. Eitt av dei tydelegaste teikna på det, noko som òg statsministeren var inne på, er fiskerisamarbeidet med Russland, for på den eine sida har me behov for å reagere, og på den andre sida er det i alle si interesse at me har eit fiskerisamarbeid med Russland for å vareta den fantastiske ressursen som fisken er, og for å sikra miljøomsyna i dette. Eg meiner at regjeringa har funne ein god balanse. Eg meiner òg at ein skal vera open for å

stramma til meir dersom det er behov for det, men eg meiner at ein må strekkja seg langt for å ta vare på fiskerisamarbeidet.

Senterpartiet har i desse dagane landsstyremøte på eit hotell her i byen, og i går kom ein norsk-ukrainsk tilsett på hotellet bort til partileiaren min og ga uttrykk for ein takk for den støtta ho opplevde at storting og regjering hadde gjeve til Ukraina og det ukrainske folket. Eg trur det er ei viktig påminning om at me skal stilla med økonomiske midlar, men me skal òg stilla med ei tydeleg fordømming av invasjonen, ei tydeleg støtte til det ukrainske folket, og me skal visa at me greier å stå samla. Det vil verta ein tøff vinter, og det legg eit stort ansvar på oss alle.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:49:43]: Takk til statsministeren for redegjørelsen.

Dei grusomhetene som vi ser fra Ukraina, er vanskelige å ta inn over seg når vi er i 2022. Det vi ser, er mangel på respekt for mennesket, og det er en mangel på respekt for menneskeverd, ikke bare ukrainske liv, men også russiske, der vi ser at soldater blir sendt inn nærmest som kanonføde.

Fremskrittspartiet støtter Norges hjelp til Ukraina. Vi mener det er ekstremt viktig at vi framover gjør det vi kan for å bidra med humanitær bistand. Når det nå blir vinter og vi ser hva slags krigføring Russland legger opp til, er det ingen tvil om at det kommer til å bli vanskelig når det kommer til både mat, energi og andre ting som er livsnødvendige i et land der også kulden rår. Derfor er det bra at vi kjøper inn gass, at vi bidrar til strømforsyning, og det er bra at vi bidrar med militært utstyr av ulik valør. Fra Fremskrittspartiets side vil jeg gjerne være veldig tydelig på at dersom vi kan bidra mer, støtter vi hjertent opp om det.

Vi støtter også opp om mottak av flyktninger. Det har gått bra så langt å ta imot et stort antall flyktninger, og det håper vi at det fortsatt vil gjøre. Vi synes det er underlig, må jeg si, at når statsministeren nå sier at det er krevende fordi det kan komme veldig mange, opprettholder man fremdeles i neste års budsjett mottak av kvoteflyktninger fra andre deler av verden. Vi har nå mer enn nok, etter vårt syn, med å ta vare på dem som kommer fra Ukraina og våre nærområder.

Så vil jeg også legge til at det er viktig å ikke glemme andre konflikter og humanitære behov i flyktningleirer ellers i verden og mennesker ellers i verden.

Den viktige frihetskampen for Ukraina framover er vår viktigste kamp av alle. Det er for demokrati, for frihet, og det er mot autoritære krefter og undertrykkelse. Det er derfor det er så viktig at Ukraina vinner denne konflikten, vinner sin frihet på lengre sikt. Så skal vi selv sagt bidra til gjenoppbygging når den tid kommer.

Statsministeren var inne på energikrisen og sa at Putin bruker gass som våpen. Ja, han gjør det, og det våpenet ble gitt av Tyskland og Angela Merkel. Jeg har sett klippet fra Putins berømte tale i München i 2007, der mange var til stede. Nord Stream 1 ble åpnet i 2011. I 2014 invaderte Putin Krym. Han brukte da gassen som våpen overfor Ukraina. Alle varsellamper burde blinket, men likevel fortsatte Tyskland å bygge Nord Stream 2 og gjøre seg avhengig av Russland.

Når det gjelder strømprisene i Norge, har vi også her et ansvar, som jeg var inne på tidligere, gjennom at vi bygde utenlandskablene. Vi vet at det gir prissmitte, og derfor er det viktig for Fremskrittspartiet å si at vi står helt samlet om hjelpen til Ukraina, men vi mener at vi burde gjort mer for folk og bedrifter i Norge, og det har Norge en unik mulighet til.

Mange ansatte og familier til ansatte i olje- og gassindustrien er urolige i disse tider. Det er fullt ut forståelig når vi ser det som skjer. Jeg synes de fortjener en honnør for innsatsen, og jeg mener det er viktig at vi gjør alt vi kan for å ivareta deres sikkerhet. Jeg opplever at naiviteten nå er lagt bort, og det er veldig bra.

Statsministeren var inne på at vi går en tøff vinter i møte, og det gjør vi. Fra vår side vil jeg i hvert fall si at vi skal aldri gi opp å støtte Ukraina, for vi må vinne denne frihetskampen, ikke bare for Ukraina, men for den frie og demokratiske verden er det faktisk veldig, veldig viktig. Men vi må gjøre mer enn det som det er lagt opp til fra regjeringen for å hjelpe folk og bedrifter også her i Norge, og det kommer Fremskrittspartiet til å fortsatt kjempe for.

Audun Lysbakken (SV) [10:54:50]: Putins Russland fører en ulovlig og forkastelige krig, det har de gjort siden invasjonen 24. februar. Nå har krigen gått inn i en spesielt alvorlig fase, hvor sivile og sivil infrastruktur er målet. Putin prøver å fryse ukrainerne til underkastelse denne vinteren, og det gjør at behovet for vår solidaritet er om mulig enda sterkere enn før. Vi står overfor en imperialistisk krig drevet av ideen om et større russisk imperium, og en krig også drevet av de økonomiske interessene til en klasse av oligarker som aktivt ønsker å rive Russland og nabolandene løs fra verden rundt, så de kan fortsette sin utbytting og berikelse av seg selv.

Vi må vise solidaritet med mennesker som undertrykkes og angripes, og derfor er det åpenbart hvor vi som land må stå når det gjelder konflikten i Ukraina. Men det handler også om ting som er svært viktig for Norge: mindre staters rettigheter istedenfor den sterkestes rett i internasjonal politikk, at trusler om atomvåpen ikke skal lønne seg, og om den trusselen som vi ser også i mange vestlige land fra det nye autoritære ytre høyre, som lar seg inspirere av Putin. Putins seier vil være en in-

spirasjon for krefter også i vår del av verden som ønsker å gå i samme retning, og hans nederlag vil på samme måte være et vern for de demokratiske verdiene som så mange av oss ønsker å forsvare. Derfor berører konflikten i Ukraina også oss i Norge på en veldig direkte måte.

Vi må stille opp for Ukrainas flyktende barn og familier, og jeg er helt enig med statsministeren i at det er stor grunn til å takke for den innsatsen som nå gjøres i kommunene. Det er dessverre også grunn til å forberede kommunene på at det må gjøres enda mer. Vi må stille opp med våpenhjelp, som Norge har gjort, for uten den ville situasjonen i Ukraina vært en annen, og vi ville ikke kommet til forhandlinger og en rettferdig fred, men en avslutning på konflikten diktert av Putin. Og så må vi bidra til gjenoppbygging, og her vil jeg utfordre regjeringen på en konkret ting som SV har foreslått, det at Norge bør gå foran for gjeldslette for Ukraina, sånn at gjenoppbyggingen kan starte uten en u håndterlig gjeldsbyrde.

Statsministeren har rett i at vi i Europa i dag ser putinpriser på energi, energi brukes som våpen. Det er behov for å holde sammen i møte med det. Jeg vil likevel legge til at det i den situasjonen må være rom for diskusjon om organiseringen av vårt eget energisystem. Det å kritisere modeller for organiseringen av det, er ikke å løpe Putins ærend. Vi har selv valgt en modell hvor strømpris og gasspris kobles. Hvordan vi gjør oss mindre sårbare for denne typen sjokk, er en viktig diskusjon framover. Vi må være på vakt. SV er enig i at Forsvaret skal styrkes. Vi er særlig opptatt av at det må være flere folk, at vi må kunne øke vår tilstedeværelse. Det handler om å hevde og verne om vår suverenitet. En viktig del av totalberedskapen er også å sørge for at vi har det vi trenger av mat og medisiner.

Jeg er enig med statsministeren i at et isolert Russland er dårlige nyheter. Derfor støtter vi det å holde de kanaler som kan holdes åpne, f.eks. når det gjelder fiske- risamarbeidet, åpne. Jeg vil også på SVs vegne uttrykke skepsis til den stenging av grenser som skjer mange steder i Europa. Selv om det kan være forståelige grunner til det, er det bekymringsfullt at de som er imot regimet, de som ikke ønsker å kjempe i Putins krig, ikke kan komme seg ut av Russland.

Solidaritet er ikke veldedighet, solidaritet er å erkjenne at vi har felles interesser med andre mennesker. Derfor er det i Norges interesse å vise solidaritet med Ukraina. Det er også i Norges interesse å huske på at dette ikke er en europeisk krise, men en global krise der vi risikerer destabilisering og sosial uro også i det globale sør. Derfor skal vi ta imot kvoteflyktninger, og derfor bør bistanden økes og ikke kuttes.

Bjørnar Moxnes (R) [11:00:20]: Putin har på ulovlig vis annektert deler av Ukraina, klart i strid med folke-

retten. Rødt fordømte umiddelbart Russlands folkerettsstridige angrepskrig mot Ukraina, og vi fordømmer den russiske annekasjonen. Den ukrainske forsvarsviljen er helt avgjørende. Invasjonen må slås tilbake.

Putins krig mot ukrainerne er brutal, med drap på sivile, plyndring, massegraver og i det siste massiv ødeleggelse av sivil infrastruktur for å tvinge ukrainerne i kne. Putins autoritære imperialismen strider mot alt Rødt står for, og Rødt har også krevd hardere straffetiltak mot det russiske regimet.

Vi har foreslått selvstendige norske sanksjoner mot oligarker i norske farvann og stans i utbetaling av leterefusjon for olje til dem. Vi har foreslått at Norge støtter det ukrainske initiativet om et internasjonalt spesialtribunal for å etterforske Putin for aggresjonsforbrytelsen mot Ukraina, og Rødt vil at Norge skal ta initiativ til å slette Ukrainas statsgjeld til Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet. Penger går ut av Ukraina. Gjelden tårner seg opp i milliardbeløp i avdrag og strafferenter. Dette er penger som kunne ha finansiert humanitær hjelp, forsvarskamp og også gjenreisning.

Dagsavisen skrev nylig at det er uklart om russiske desertører får opphold i Norge. Rødt mener Norge bør svekke den russiske krigsmaskinen og gjøre det klart at desertører vil få beskyttelse i Norge.

Så ber Rødt om samarbeid for å redusere sårbarheten og styrke den norske beredskapen i møte med et stadig mer aggressivt Russland. En rekke beslutninger kan imidlertid ha gjort Norge mer sårbart overfor bl.a. russerne. I 2020 besluttet Valgdirektoratet, underlagt det daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet, å invitere et russisk selskap eid av en oligark som har hatt koblinger til KGB, til å gjennomgå kildekontrollen i det norske valgsystemet.

I fjor var et russiskkontrollert selskap i ferd med å kjøpe selskapet Bergen Engines, som leverer sensitiv norsk forsvarsteknologi til Forsvaret, med høyregeringens velsignelse. Det var på hengende håret at regjeringen snudde etter press fra opposisjonen på Stortinget.

Så var det selskapet Rosneft, med nære bånd til Putin, som fikk tilgang til informasjon om norsk havbunn som altså var så hemmelig at den var lagret i en underjordisk fjellhall. Med på kjøpet fikk russerne data om et område med militærstrategisk betydning og 650 mill. kr i statlige overføringer fra det norske fellesskapet.

Utenriksdepartementet har finansiert sikkerhetssamarbeid mellom det norske Petroleumstilsynet og dets russiske motpart, som omfattet gassrørledninger på havbunnen, til tross for at PST i 2020 advarte om at Russland kunne tilegne seg informasjon som kan brukes til sabotasjehandlinger. Så sent som 18. januar i år ba Petroleumstilsynet om flere møter med russerne. Da hadde Putin al-

lerede sendt over 100 000 soldater til den ukrainske grensen. Det er fortsatt uklart hvordan sikkerhetsrisikoen ble vurdert, og hvorfor det ikke ble grepet inn.

Jeg håper vi kan få en god debatt om både sikkerhetspolitikk og norsk beredskap. Både invasjonen og sabotasjen av gassrør i Østersjøen viser at det også haster å gjenreise vår egen beredskap. Det norske forsvaret er blitt bygd ned.

For Rødt er det viktig å styrke det nasjonale forsvaret. Vi foreslår bl.a. å gjenreise og gjenopprette Sjøheimet, som ble lagt ned i 2016, og styrke Heimevernet, Hæren og Sivilforsvaret. Vi håper på et godt samarbeid om dette på Stortinget, sånn at Norge raskt kan stå bedre rustet i stormen som nå herjer rundt oss.

Putin prøver åpenbart å presse Europa ved å strupe gasstilførselen, og så er det prissmitten gjennom utlandskablene som gjør at Putins energikrig kan påvirke strømprisene i Norge. Ved å ta tilbake kontrollen over forsyningssikkerheten og over strømprisene gjennom en innenlands makspris på strøm kan vi verne innbyggerne og næringslivet mot dette. Det tror jeg og Rødt vil være en god medisin mot forsøk på å splitte oss gjennom en kald og mørk vinter – at vi tar tilbake kontrollen over energien vår og på den måten fratar Putin et viktig virkemiddel som brukes effektivt og intensivt fra regimet i Russland nettopp for å skape splittelse og splid mellom folk i andre land.

Guri Melby (V) [11:05:40]: Jeg vil takke statsministeren for en redegjørelse der han er svært tydelig på Norges støtte til Ukraina, og for at han kommer til Stortinget med det.

Jeg er enig med statsministeren når han sier at vi må stå samlet. Det er den eneste måten demokratiet vårt kan stå opp mot autoritære krefter som forsøker å spre splittelse, mistenksomhet og frykt. Derfor vil jeg også tydelig uttrykke Venstres helhjertede støtte både til den militære og den humanitære støtten vi gir til Ukraina, alt fra å sende våpen til å ta imot ukrainske flyktninger i Norge.

Samtidig vil jeg understreke behovet for at vi har en demokratisk debatt, både om hvordan vi kan støtte Ukraina i deres frihetskamp, hvordan vi håndterer den krisen, og ikke minst vår egen beredskap, sikkerhet og motstandskraft mot de hybride truslene vi ser. Den krisen vi nå står i, er potensielt en av de mest omfattende og krevende krisene som vi som sitter i denne sal, må håndtere. Den berører oss alle, og måten den håndteres på, kan ha store konsekvenser for framtiden. Derfor har vi i Venstre sett det som viktig å løfte debatter f.eks. om håndtering av sårede ukrainske soldater, om sikkerhet på sokkelen og om havneforbud, som også statsministeren var inne på i sitt innlegg.

Når statsministeren opprettholder unntaket for havneforbudet av hensyn til fiskeriforvaltningen, er det en begrunnelse, og det er en politisk prioritering. Men jeg mener det er viktig at vi diskuterer den politiske prioriteringen, for det er også andre hensyn man kan velge å si er viktigere i den situasjonen vi står i. For eksempel har politimesteren i Finnmark nå uttalt at hun mener det utgjør en sikkerhetsrisiko å holde havnene våre åpne for russiske fiskefartøy, på grunnlag av den kunnskapen vi nå har om at fiskefartøy kan brukes til militære formål, og at det utgjør en sikkerhetsrisiko. Jeg mener også det er verdt å diskutere om de innskjerpingene vi fikk i havneforbudet tidligere denne måneden, er tilstrekkelige for å håndtere den potensielle sikkerhetstrusselen som sivile fartøyer kan utgjøre. I hvilken grad vil innskjerpingene som nå er gjort, redusere russisk aktivitet, redusere russiske inntekter og sikkerhetsrisikoer som spionasje og etterretningsaktivitet? Slike spørsmål mener jeg det er viktig at vi får svar på, slik at vi kan foreta en reell avveining av havneforbud versus fiskeriinteresser.

Statsminister Støre var i sin redegjørelse tydelig på at Norge skal fortsette å støtte Ukraina. Han var også tydelig på at det vil koste. I år er Norge blant de landene som gir mest støtte til Ukraina som andel av BNP. Det er bra, det er viktig, og det er riktig. Men vi har sett på budsjettproposisjonen for neste år, og slik vi leser den, greier vi ikke helt å se at den planlagte militære støtten fra Norge til Ukraina reflekterer statsministerens budskap. I budsjettproposisjonen kommer det fram at den norske regjeringen har bestemt å bevilge Ukraina militær støtte til en verdi av 572 mill. kr. Det er en betraktelig mindre andel enn den militære støtten som sendes i år, som ligger på i underkant av 5 mrd. kr. Når vi ser at krigen trappes opp i Ukraina, at brutaliteten øker, reduseres altså den norske støtten betydelig. NATO har bedt om økt støtte. Ukraina har bedt Norge og andre land om å trappe opp våpenstøtten, slik at Ukraina kan forsvare seg og ta tilbake sine landområder fra Russland.

Statsministerens innlegg kunne oppfattes dit hen at det vil komme ytterligere millioner eller milliarder i tilleggspolisjoner. Men jeg minner om at det er et grunnleggende prinsipp for statsbudsjettet at det skal budsjetteres realistisk, slik det står i bevilgningsreglementet. Når regjeringen sier i budsjettproposisjonen at man skal bevilge 572 mill. kr til militær støtte i Ukraina, må vi nesten legge til grunn at det er den støtten man skal gi. Men hvis ikke dette medfører riktighet, setter jeg pris på en tydeliggjøring fra statsministeren om akkurat det.

Venstre vil være tydelig på at den militære støtten til Ukraina må være minst like stor i 2023 som i 2022. Det er ingenting ved situasjonen på bakken i Ukraina som

tyder på at krigen skal slutte, eller at ukrainernes kampvilje skal opphøre. Det er viktig at Norge donerer de våpnene som Ukraina trenger, om det er NASAMS eller NSM. Russlands terroriserende angrep på sivile mål i Ukraina viser hvor akutt det er med våpensystemer som de ukrainske væpnede styrkene kan bruke for å stoppe de russiske angrepene.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [11:10:54]: I det siste har Norge ved flere anledninger blitt omtalt som krigsprofitør. Sist ut var Frankrikes president denne helgen. Putins energikrig har gjort at staten Norge har tjent 900 mrd. kr ekstra på de høye olje- og gassprisene bare i år. Neste år forventer regjeringen ytterligere 1 000 mrd. kr. Alle pengene går rett inn i oljefondet.

Å hjelpe våre naboer når nøden er som størst, er en av de beste investeringene vi kan gjøre for langvarig sikkerhet, velferd og fred. Mener statsministeren at det er viktigere å fylle opp Norges sparebøsse enn å bruke pengene på å unngå nød og ustabilitet i Europa?

Verdensbanken estimerer at Ukraina trenger 3 490 mrd. kr til gjenoppbygging og frykter at 58 pst. av ukrainerne vil havne i fattigdom hvis landet ikke får hjelp på kort og lang sikt.

De 10 mrd. kr i bistand og militær støtte som regjeringen har foreslått for 2022 og 2023, er ikke i nærheten av nok til å dekke Ukrainas behov. Dette handler ikke om trange statsbudsjett, men om dårlige og kortsiktige prioriteringer.

For å si det forsiktig: Det ser ikke bra ut at vi fyller opp pengebingen vår, mens våre naboer tømmer lommene, og Ukraina går inn i en kald og blodig vinter.

Hvor ville Europa vært i dag om det ikke hadde vært for Marshallhjelpen vi fikk etter annen verdenskrig? Hvem vil hjelpe Norge når det er vi som trenger det neste gang, hvis ikke vi stiller opp nå?

Å sette alle fossilinntektene i oljefondet har tjent Norge godt i mange år, men situasjonen Europa nå står i, krever andre virkemidler. Vi har tenkt at Norge tjener best på å spre risikoen og tenke langsiktig. Nå har vi en akutt og konsentrert trussel i vårt eget nabolag – en diktator som forsøker å annektere Ukraina og bruker energi som våpen mot hele Europa. Jeg tror Nansen hadde blitt dypt opprørt om han visste at Norge velger å beholde disse pengene selv. MDG mener at en stor andel av krigsprofitten fra gassalg må gå til gjenoppbygging av Ukraina, som nå bombes sønder og sammen. Det er det eneste rettferdige. Det er også klart i Norges egeninteresse å bidra tungt til stabilitet og trygghet i Europa.

Jeg lurar på om statsministeren er enig i at Norge har et særlig ansvar i å bistå Ukraina økonomisk, gi støtte til Europa og for å hjelpe våre naboer gjennom denne krisen. I så fall burde også gassinntektene bidra til EUs soli-

daritetsfond og til å finansiere den fornybare energien som kontinentet trenger.

Behovene i verden er rekordstore. I Somalia sulter barn i hjel i armene på mødrene sine fordi det ikke finnes mat i landet, som er rammet av tørke. En tredjedel av Pakistan har stått under vann som følge av flom. Gassinntektene må også gå til å hjelpe fattige land som kjenner konsekvensene av høye matvarer og energipriser aller hardest, og ikke minst konsekvensene av klimakrisen.

Begge landene har bedt Norge om å ta sin del av det historiske ansvaret for klimaendringene og betale klimaerstatning, sånn at landene kan tilpasse seg endringene som allerede skjer og ta del i det grønne skiftet. Det har Støre-regjeringen avvist. Arbeiderpartiets søsterparti og regjeringen i Danmark har derimot, som første rike land, vedtatt å betale direkte klimaerstatning til fattige land. Mener statsministeren at Norge har mindre ansvar for våre historiske utslipp enn Danmark har for sine?

Regjeringen velger også å ikke nå forpliktelsen om 1 pst. av bruttonasjonalinntekt i bistand. Norge er ikke en isolert øy. Vi er en del av et europeisk og et globalt skjebnefellesskap, som statsministeren sa så fint.

Sentralt i det sosialdemokratiske politiske prosjektet er prinsippet om fellesskap, ikke å verne om seg og sitt først. Jeg savner solidaritet og ansvar fra regjeringen. Regjeringen kan ikke avspise verden med smuler, mens vi beriker oss selv.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:15:59]: Jeg vil òg takke statsministeren for redegjørelsen.

Vi kjenner vel alle på alvoret i den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa. Russlands bruk av selvmordsdroner og terrorbombing, ødeleggelse av ukrainske byer og kraftforsyning, angrep mot sivile mål og boligblokker, skoler og barnehager, Russlands bortføring og ikke minst tvangsadopsjon av flere tusen ukrainske unger til russiske familier, grove brudd på krigens folkerett, sabotasje mot gassledningene i Østersjøen og trusler om bruk av kjernevåpen har forsterket uroen i Europa. Globalt skaper krigen en finansiell nedgang og en sultkrise av ufattelige dimensjoner.

I en sånn forverret sikkerhetssituasjon er det viktigere enn noen gang å bygge opp og holde fast på det nære samarbeidet med våre allierte, med NATO og med strategiske partnere og med våre nordiske naboland. Vi har et ansvar for å styrke vår egen forsvarsevne. De budsjettmessige økningene som regjeringen la fram tidlig i vår, og som de fulgte opp i budsjettutkastet for neste år, er både nødvendige og fornuftige. Men det er òg viktig å stå sammen med de allierte – urokkelig – i støtten til Ukraina og deres rett til å forsvare seg og kjempe for sin egen selvstendighet.

Norge bør fortsette å øke den humanitære støtten. Norges engasjement for å sikre kraft til Ukraina er prisverdig. Norge og Europa burde dessuten fortsette å øke våpenstøtten til Ukraina.

De økonomiske sanksjonene er òg viktige. De svekker Russlands evne til å finansiere krigen mot Ukraina. Derfor bør en se på handelsstatistikken til Statistisk sentralbyrå og stille noen spørsmål, for så langt i år har Norge importert varer fra Russland for nesten 14 mrd. kr, 10 pst. mer enn i samme periode i fjor. Kan statsministeren forklare hvorfor norsk-russisk handel øker mens krigen pågår? Kan statsministeren forklare hvorfor russiske trålere har levert fisk i norske havner for halvannen milliard kroner, 400 mill. kr mer enn i samme periode i fjor?

Med disse tallene må vi få lov til å stille spørsmålet: Kan det være på tide å begrense landingen av fisk fra Russland og nekte russiske skip tilgang til norske havner? Det vil koste Norge, det vil kreve tiltak for lokalsamfunn i nord, som rammes veldig hardt, men de aller fleste land i Europa betaler nå en vanvittig høy pris for sin solidaritet til Ukraina. Vi må spørre oss: Kan Norge gjøre mer?

Statsministeren bør i alle fall spørre seg hvordan Norge framstår for tiden. Ikke bare tjener vi tusenvis av milliarder på å selge gass og olje til Europa, ikke bare øker vi handelen av fisk, mat og dyrefôr med Russland, men vi velger òg å redusere vårt bidrag til internasjonal solidaritet fra 1 pst. til 0,75 pst. av bruttonasjonalinntekten. Det ser ikke bra ut. Men viktigere: Det er ikke bra. Det er dypt usolidarisk i en krisetid som verden nå står i.

Når jeg nå takker statsministeren for redegjørelsen, og vi har en god, jevnlig og åpen dialog mellom storting og regjering, vil jeg også si at det er utrolig viktig – selv om vi stiller spørsmål – at vi viser samhold i denne sal og fasthet og enighet om det sentrale, på tvers av politiske skillelinjer. Midt i en uhemmet og fri politisk debatt kan vi i denne sal allikevel sende noen utvetydige signal. De er: Vi står sammen med våre allierte. Vi står sammen i forsvaret av norske interesser. Vi står sammen med det ukrainske folk i deres kamp for demokrati, frihet og europeiske verdier.

Statsminister Jonas Gahr Støre [11:21:08]: Takk for gode kommentarer etter min redegjørelse. Jeg opplever at forståelsen av hva vi nå står foran, er delt i salen. Vi kommer til å få en krevende vinter, i Norge, ikke minst i Ukraina, men også i landene rundt oss.

Det er to sentrale utfordringer i min redegjørelse. Det ene er at Russlands krigføring nå endrer form. De terroriserer Ukrainas befolkning for å svekke motstandsevnen etter at de møter motstand på bakken. Det andre er det presset de nå legger på landene som støtter Ukrai-

na, gjennom energi og andre sammensatte trusler. Det er de to dimensjonene vi må forstå, og hvor vi må være til stede og stille opp.

Noen kommentarer: Representanten Erna Solberg stilte spørsmål om flyktninger, og da kan jeg oppklare følgende: Det var slik i juni, ifølge beregningsgruppen for utenlandsforvaltningen, som er dem vi henter prognoser og tall på flyktninger fra. Så anslo vi at det kunne komme rundt 32 000 i år og 10 000 til neste år. Det lå også til grunn i budsjettet. Da tallene kom i oktober, hadde man oppskalert til 40 000, anslagsvis, i 2022 og 30 000 i 2023. Det er de siste tallene. Med denne usikkerheten har regjeringen valgt å styrke UDI og IMDi i statsbudsjettet, slik at de har fleksibilitet til å møte tall som vi må forvente kan være i bevegelse. Når det gjelder de bevilgningsmessige sidene, er planen å komme tilbake til det i forbindelse med revidert budsjett midtveis i neste år, eventuelt tidligere, dersom vi har kunnskap om det.

Jeg har inntrykk av at det i denne salen er en omforent holdning om at vi skal støtte Ukraina i deres motstandskamp. Den er legitim, den er mot et totalitært regime som driver angrepskrig. Men jeg mener fortsatt det er et hull i argumentasjonen fra partiet Rødt. Jeg må få påpeke det. Slik jeg må forstå representanten Moxnes, sier han at det viktigste bidraget vi kan gi til Ukrainas motstandskamp mot Putins hær, er å tillate at russiske desertører kommer til Norge. Det er et spørsmål vi kan diskutere, men det er ikke den mest effektive måten å bidra til et folk som står i den kampen. Hadde det ikke vært vestlig militær støtte til Ukraina, kunne den krigen ha vært over på et vis som hadde rammet hele Europa og egentlig hele verden, i form av hva det hadde betydd. Så her mener jeg fortsatt det er et stort hull i den argumentasjonen, og det skiller seg ut i Stortingets diskusjon om Ukraina.

Representanten Melby var opptatt av havneforbud satt opp mot fiskeriforvaltning. Ja, det har regjeringen vært åpen om å beskrive. Jeg mener vi har et historisk stort ansvar for å ta vare på fiskeribestandene i Barentshavet. Det kan man ha en lang diskusjon om. Jeg mener det handler om sikkerhet og stabilitet. Bestanden er fisket ned i andre deler av verden og kom ikke tilbake, men vi har klart å opprettholde den. Det er viktig å gjøre det av mange grunner.

Det er ikke sanksjoner mot mat i EU. Til representanten Bollestad, som var urolig for russisk import: Den fisken som kommer til Norge, går i hovedsak til Europa, til europeiske konsumenter, som mat. Den russiske importen til Norge har vel i volum gått ned, men fordi prisene på de produktene som kommer, har gått opp, får vi de tallene som vi ser der.

La meg bare understreke at havneforbudet har vi strammet inn på. Til representanten Melby vil jeg si at

våre tjenester har stor oppmerksomhet om dette. Vi må følge utviklingen og være trygge på at sikkerheten er ivaretatt. De tre havnene det nå gjelder, skal ha kontroll med de fartøyene som kommer, på en måte som vi skal kunne følge nøye.

Jeg vil til slutt si til representanten Lan Marie Nguyen Berg: Nei, den franske presidenten har ikke kalt Norge en krigsprofitør. Han har påpekt at Norge og USA er de landene som står Europa nær, som har hatt inntekter som følge av energi. Hans poeng var at han opplevde at det var urettmessig at det ble solgt billigere gass i USA – amerikansk gass – som ble dyrere i Europa. Jeg har hatt samtaler med ham, og jeg tror at han og andre europeiske ledere ser at det bidraget Norge gir, er at vi opprettholder en høy eksport av energi, og at vi er helt i front på støtten til Ukraina, humanitært og militært.

Den milliarder med euro vi tilbød og gir nå, var ment for 2022 og 2023. Hvordan det fordeler seg i 2022 og 2023, kommer an på hva vi kan få til i form av leveranser. Så har jeg sagt i redegjørelsen min at vi kommer tilbake igjen med behov for ytterligere opptrapping, både på det humanitære, det politiske, det økonomiske og det militære, men vi har et godt grunnlag i det vi allerede har satt i gang, og i det vi planlegger for 2023.

Presidenten [11:26:09]: Kommentarrunden er dermed avsluttet.

Presidenten vil foreslå at statsministerens redegjørelse om krigen i Ukraina og den sikkerhetspolitiske situasjonen vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [11:26:25]

Interpellasjon fra representanten Marius Arion Nilsen til olje- og energiministeren:

«I over hundre år har ren, rimelig og stabil kraft vært et av Norges fortrinn i den globale konkurransen. Det gjelder ikke lenger, i dag opplever næringslivet tidvis priser som er ti til tjue ganger høyere enn de siste ti års gjennomsnittspriser på 30 øre/kWt.

Mener regjeringen at ren, rimelig og stabil kraft fortsatt skal være et norsk strategisk konkurransefortrinn, eller må næringslivet belage seg på en ny normal, med dagens prisnivåer hvor Norge ikke har sin historiske konkurransefordel med lavere strømpriser enn Europa?»

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:27:23]: I Norge – vårt kalde, langstrakte land langt nord, som er energiintensivt å befolke – er tilgangen på ren, rimelig og stabil strøm en av forutsetningene for å leve, bo og drive næringsvirksomhet. Tiår med politikk fra varierende regjeringer har forbudt og faset ut de fleste andre alternative varmekildene, og mange har strøm som eneste oppvarmingskilde. Strømmen har i årtier vært heiet

fram og sett på som en av basisvarene som vi skulle bruke mer av i elektrifiseringen av samfunnet, og som en forutsetning for å leve og virke i dette landet som vi er så glad i.

For hundre år siden, på Sam Eyde og Kristian Birkelands tid, forsto våre ledere at strømmen var et av våre konkurransefortrinn og skulle komme Norges befolkning og næringsliv til gode. Høy grad av innovasjon, verdensledende kompetanse og driftighet i kombinasjon med god utnyttelse av vårt hovedkonkurransefortrinn – stabil, rimelig og fornybar energi – var en forutsetning for utbredt næringsvirksomhet og spredt befolkning i Norge. Vannkraften la grunnlaget for etablering av mange industrieventyr og kraftkrevende industri som finnes den dag i dag. Rimelig strøm har også vært vår forse og grunnmur de siste tiår.

I år 2022 derimot skusles vårt konkurransefortrinn med ren og rimelig fornybar kraft bort. Vi har ikke lenger rimeligere priser enn resten av Europa. Tidvis har vi dyrere. Global konkurranse mot statsstøttede aktører som f.eks. Kina blir umulig, og forsyningssikkerheten og globale verdikjeder reduseres. Allikevel ønsker regjeringspartiene og de andre partiene å bruke hele vårt kraftoverskudd til å elektrifisere norsk sokkel, slik at klimagassutslippene fra sokkelen flyttes til Europa og ikke kuttes. Like mange partier ivrer for enda strengere klimakrav og enda tettere integrasjon til et EU med en fullstendig havarert energi- og klimapolitikk.

De siste tiårs ukritiske integrasjon med EU – uten fokus på forsyningssikkerhet og fornuftig energipolitikk, men med klima i høyfokus framfor alt – er en stor bidragsyter til de skyhøye prisene vi opplever nå. Gassmangel i Europa, russisk krig og russisk bruk av gass som et krigs- og maktmiddel mot Europa er selvfølgelig også en stor bidragsyter, men prissmitten vi får fra Europa, er det som gir høye priser her i Norge.

Vi har allerede meget høy andel av fornybar i kraftmiksen vår, men allikevel ønsker de andre partiene – fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt, SV og Arbeiderpartiet til Høyre – at Norge skal gå i front og være ledestjerne ved å gjennomføre de største klimagasskuttene i klassen fra allerede rekordlave nivåer. Dette koster penger. Mange av de ønskede tiltakene vil gi vesentlig høyere priser og vil gjøre at prisproblemet vi har i dag, og reduksjonen av våre konkurransefortrinn vil øke. I dag fastsettes prisen på ren, utslippsfri norsk vannkraft av bl.a. den dyreste energiformen i EU, som oftest gass, med selvpålagt CO₂-avgift på toppen og tidvis EUs egen CO₂-avgift på opptil en tredjedel av den totale kraftprisen på gass per MWh.

Det siste året har vi sett priser for norsk næringsliv som er direkte ødeleggende. Vi har sett bedrifter som får månedsregninger som er like høye som, og i enkelte til-

feller høyere enn, tidligere årlige strømregninger. Vi har hatt en strømpris i NO1, NO2 og NO5 – altså region sør – som endte på 448,35 øre/kWh i september. Det er altså 14,95 ganger høyere enn normalt. Dette er direkte ødeleggende, og det er store problemer vi står overfor nå. Vi har hatt en pandemi som har utarmet mange selskaper, som har tappet dem for kapital, og vi har nå en strømpriskrise hvor bedriftene kommer inn med lav likviditet og store utfordringer.

Konsekvensen hvis situasjonen fortsetter over tid, kan bli store. Permitteringer, arbeidsledighet, konkurser og tap av selskaper og arbeidsplasser til andre land kan være et faktum. Regjeringens satsing «Hele Norge eksporterer» kan dessverre bli med motsatt fortegn, hvor selskapene og arbeidsplassene dessverre eksporteres.

Staten tjener milliarder i dag, og vi opplever en gigantisk overføring av kapital og kjøpekraft fra næringsliv og husholdninger til staten. Samtidig påstår regjeringen at de ønsker rimelig og stabil kraft for vårt næringsliv, men politikken de fører, sier det motsatte. Den taler mot det. Krafteksporten fortsetter for fullt, begrensning skjer tidligst neste vinter, strømtøtten hjelper altfor få bedrifter altfor lite, og beskatningen økes gjennom formues- og utbytteskatt samt kraftbeskatning, høyprisbidrag og grunnrente. I tillegg har man nå en fastprisavtale. Det er et skritt i riktig retning, men det er langt fra godt nok.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Terje Aasland [11:32:41]: Tilstrekkelig tilgang på rimelig energi har vært et fortrinn i Norge og skal fortsatt være et fortrinn i Norge. Jeg kunne egentlig stoppet besvarelsen av interpellasjonen med det som utgangspunkt. Men jeg skal ikke gjøre det, for energipolitikk er viktig, og vi har diskutert veien videre en rekke ganger i Stortinget. Med tanke på den redegjørelsen som ble holdt om situasjonen i Ukraina nå, og ikke minst konsekvensen av den situasjonen knyttet inn mot energisektoren, er det et ganske dramatisk bakteppe som ligger der. Det er et forhold som vi er nødt til å ta med oss, og som gjør at denne situasjonen er helt spesiell og inne i en kritisk fase.

Når det gjelder den energipolitikken i Norge som føres av denne regjeringen, er jeg veldig glad for at Stortinget ved en rekke anledninger har gitt bred tilslutning til og stor oppslutning om regjeringens energipolitikk. Det viste seg veldig tydelig i energimeldingen som vi behandlet i Stortinget før sommeren, og det viste seg i den redegjørelsen som jeg holdt 19. september og behandlingen av den her i Stortinget for noen dager siden. Det er bred oppslutning om den energipolitikken som føres, og det er viktig at den føres med et langsiktig blikk.

Det handler egentlig om seks vesentlige punkter som man må gjennomføre. Noe av det jeg synes manglet i interpellasjonen, er hvilke tiltak som skal hjelpe på situasjonen. Det var ikke antydning til løsninger i interpellasjonen eller interpellantens innledning her, så jeg håper at han kan komme med noen konkrete eksempler i ettertid. For det handler om at vi må bygge mer nett i Norge, og vi må gjøre det raskere enn det vi har gjort tidligere. Det er regjeringen veldig godt i gang med. Vi har fått strømnnettutvalget, som den forrige regjeringen la på bordet, og vi er i gang med å følge opp og konkretisere oppfølgingen av det. Mer nett og raskere utbygging er helt vesentlig for å lykkes med rimelige energipriser i fortsettelsen.

Så må vi oppgradere og utvide vannkraften vår. Det er et godt grunnlag for det. De som er så heldige at de kan investere i vannkraftproduksjon, enten i effektkapasitet eller i utvidet produksjon i årene framover, sitter egentlig på en juvel i framtiden, fordi vi kommer til å etterspørre mer kraft i tiden framover.

Vindkraft på land er kanskje den enkleste og rimeligste inngangen til å sørge for at vi får mer fornybar energi. Denne regjeringen har startet opp igjen konsesjonsbehandlingen av vindkraft, men på en måte som gjør at vi får kommunene med oss og ikke mot oss. Vi skal gjøre det på en skånsom måte sammen med kommunene. Vi legger også til rette for det som vi har presentert nå – en beskatning av vindkraft som gjør at kommunene sitter igjen med mer, sånn at det bør være mer lønnsomt for kommunene å bidra til å legge til rette for areal.

Så er det havvind. En gigantisk satsing på havvind har kommet under denne regjeringen – areal til 30 000 megawatt skal tildeles innen 2040, og vi er godt i gang med å bygge rammebetingelsene for dette stein på stein. Utlysning skjer i første kvartal i 2023. Tildeling skjer i løpet av første halvår – eller omtrent der – neste år for starten på havvindutbyggingen.

Når det gjelder lokal energiproduksjon: Vi er godt i gang med å legge til rette for mer solcelleenergi i både borettslag og næringsliv og bedriftspakken er en sterk motivasjon for å etablere mer lokal energiproduksjon.

Når det gjelder enøktiltak: Denne regjeringen satser egentlig mer enn noen andre på enøktiltak gjennom det statsbudsjettet som er forelagt. Så har vi også i statsbudsjettet lagt et grunnlag for at vi skal gjennomføre dette mye raskere totalt sett på alle områder enn tidligere, nettopp ved å få på plass en mer effektiv energiforvaltning som sørger for at vi klarer å møte de forventningene som er der ute om å bygge ut mer kraft og sørge for mer nett, som gjør at vi får stabile, forutsigbare priser.

Til interpellanten: Det er ingen kvikkløsløsning med tanke på grunnlag for tilstrekkelig tilgang på rime-

lig energi, men det handler om å følge opp de seks punktene som denne regjeringen allerede er godt i gang med – dvs. at vi får tilstrekkelige mengder med rikelig energi på plass for å understøtte industriutvikling, næringslivets behov for forutsigbarhet og ikke minst husholdningenes trygghet. Da må vi bygge ut mer kraft og sørge for at vi lykkes med det. Denne regjeringen er godt i gang med det.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:37:53]: Løsninger skal bli – tiden strakk bare ikke til her i sted. Jeg hadde litt mer på hjertet enn det jeg hadde tid til.

Vi er helt enige om at det må mer kraft til. Det er derfor det er så overraskende å se et skattegrep som gjør at vi opplever at flere milliardinvesteringer som ville kunne gitt både mer effekt og mer energi, kanselleres. Det er derfor det er urovekkende å se at det som kommer, er så lite konkret, og at det er så mange fagre ord. Man sier at man følger situasjonen, men det kommer lite konkrete ting.

Når det gjelder enøk, solenergi o.l., var det et stort stortingsflertall som i forrige uke fant sammen, og som kom med mange gode forslag i den forbindelse.

Forøvrig er det ingen tvil om at vi må ta tak i kontrollen over eksporten. Uten det må vi ha en enorm kraftproduksjon. Det både håper og tror jeg at regjeringen anerkjenner og forstår. Dette jobber man med, men det kommer tidligst neste vinter, slik jeg forstår det. Man skal ha en minstevarmsgrad med en eksportbegrensning.

Vi må ha mer kraftutbygging. Vi har foreslått å ha vannkraftutbygging i vernede vassdrag – en skånsom utbygging med ny teknologi. Det er mange muligheter der.

Det er mange muligheter knyttet til et skatteregime som gir incentiver for økt vannkraftutbygging, økte magasiner og økt effektbygging. Det er den motsatte retningen av den som regjeringen går i nå.

Det er muligheter knyttet til havvind. Det er massevis av olje og gass. Vi har solenergi også. Man bør også ha en offensiv og åpen tilnærming til kjernekraft, spesielt med tanke på forskning og utvikling basert på forekomsten av thorium og annet, ikke minst også basert på den kompetansen som man historisk sett har bygget opp gjennom tidligere atomforskning og kjernekraftforskning i Europa.

Når det er sagt, er det ren og rimelig kraft denne interpellasjonen handler om. Det er meget viktig. De prisene vi har her nå, vil medføre utflagging, og de vil medføre konkurser hvis de vedvarer. Dette er priser som gjør at vi mister konkurransekraften vår. Som et minimumstiltak etterspør vi, til å begynne med, mer strømstøtte og flere tiltak som ville ha hjulpet næringslivet gjennom dette. Selvfølgelig tar kraftutbygging og det å få prisene ned på

et fornuftig nivå lenger tid, men som et minimum må man hjelpe ellers levedyktige bedrifter gjennom den vinteren man nå ser komme. Konkurstallene og konkurfsrykten er stadig økende, og ca. hver femte småbedrift frykter nå konkurs i løpet av vinteren. Det er store tall, og dette vil koste staten enorme summer.

Statsråd Terje Aasland [11:41:06]: La meg starte med å si at når det gjelder reguleringen av energisektoren vår, regulerer denne regjeringen det vi mener det er riktig å regulere, ut ifra den tiden vi er inne i, samtidig som vi har et blikk for framtiden.

Når det gjelder å opprette en ny styringsmekanisme for håndteringen av spesielt de flerårsmagasinenene som er så viktige for forsyningssikkerheten, har vi allerede sagt at vi skal ha en styringsmekanisme som er sånn at når vannstanden kommer ned mot et lavt nivå, begrenses eksporten noe. Men samtidig sier vi at vi ønsker å videreutvikle og forsterke energisamarbeidet, for vi tror på det som en viktig løsning i fortsettelsen, for vi trenger å utnytte hverandres investeringer. Når det ikke er nok nedbør i Norge, med den vannavhengige kraftforsyningen vi har, trenger vi å importere energi fra landene rundt oss, og ofte importerer vi da billig kraft til Norge, f.eks. når det blåser mye i Danmark, Tyskland eller andre land. Det er en fordel, og det er en god utnyttelse av de investeringene som er gjort både i Norge og i landene rundt oss. Jeg tror det også vil tjene oss stort i fortsettelsen.

Men så blir jeg noe forundret over Fremskrittspartiets tilnærming til løsningene, for det er egentlig ikke noen nye løsninger som kommer fra Fremskrittspartiet, med unntak av tre områder. Det ene er at de vil bygge ut vernede vassdrag. Det mener stortingsflertallet og regjeringen er svært uheldig. Vi har en vassdragsnatur og -kultur i Norge som vi ønsker å videreutvikle fordi det har kvaliteter ved seg som vi ønsker å bevare for ettertiden. Jeg erkjenner at Fremskrittspartiet vil avlyse det.

Fremskrittspartiet vil avlyse Norges viktige klimaarbeid, det å være i front på en rekke områder når det gjelder å kutte klimagassutslipp. Enten det er innenfor olje- og gasssektoren eller innenfor industri som veksler ut fossil energibruk med fornybar energibruk, ja, så er Fremskrittspartiet imot det. De er også imot klimamålene som er satt – noe forundringsverdig.

Den siste løsningen de har, er å åpne opp for kjernekraft i Norge. Kjernekraft har vesentlige utfordringer og problemer ved seg, ikke minst avfallsproblematikken, som vi sliter med nå i opprydningen etter det som har vært av tidligere aktivitet i Norge knyttet til dette. Det koster titalls milliarder kroner og er et område som vi ikke har tilstrekkelig kunnskap om, og som vi utvikler nå for å håndtere den situasjonen vi er inne i.

Det handler om mer kraftproduksjon, mer fornybar energiproduksjon og mer nett. Vi har fantastiske muligheter i dette landet uten å bygge ned vernede vassdrag, uten å stoppe klimatiltak som er viktige for framtiden vår, eller åpne opp for kjernekraft. Vi bør utnytte de mulighetene som jeg allerede har vært innom: mer nett, oppgradere og utvide vannkraften vår, sørge for at vi bygger vindkraft der det kan gjøres på en ordentlig måte, sammen med kommunene, satse på havvind og ikke minst sørge for at vi har lokal energiproduksjon og mer enøktiltak i fortsettelsen.

Linda Monsen Merkesdal (A) [11:44:22]: Framstegspartiet ønsker å så tvil om klimaeffekten av ulike tiltak. Me har eit ansvar inn mot neste generasjonar. Me har forpliktande avtalar gjennom Parisavtalen. Om representanten Nilsen lyttar til statsråden, vil òg representanten Nilsen høyra at me skal vurdere alle prosjekt kvar for seg. Men det vil få klimaeffekt å gjera tiltak. Det er udiskutabelt.

Det hadde vore interessant å få høyra kva Framstegspartiet si klimasatsing er, og kva som skal sikra oss i Noreg kraft, energi og stabilitet, som samtidig gjev klimagevinst.

Til spørsmålet om skattlegging: Me er nøydde til å skattleggja om me skal sørgja for at barna og barnebarna våre skal ha gode velferdstenester. I dag går det rett og slett meir pengar ut enn kva som kjem inn. Om barna og barnebarna våre ikkje skal ha betydeleg skatteauking på inntektene sine i framtida, og samtidig ha gode velferdstenester, er me nøydde til å setja i verk desse tiltaka.

Me har gode tradisjonar for å dela på fellesgoda våre i Noreg. I dette tilfellet er det fellesnaturen vår som skal gje bidrag til dei neste generasjonane våre.

Statsministeren har i dag gjort greie for situasjonen i Ukraina. Statsministeren har gjeve oss eit alvorleg bilete av den alvorlege verda me lever i. Me får eit innblikk i korleis energi blir brukt som eit verkemiddel i Putin si krigføring. Me er ikkje tente med høge energiprisar, men energiprisane våre blir direkte påverka av dei høge prisane og energimangelen i Europa.

Krigen til Putin i Ukraina påverkar alle oss i Noreg. Me vil ikkje ha det slik. Framstegspartiet vil ikkje ha det slik. Og det norske folk vil ikkje ha det slik.

Noreg er avhengig av ei kraftforsyning som blir delt. Altså: Me i Noreg er avhengige av import. Difor er me ein del av prismarknaden med resten av verda. No arbeider Noreg for at Noreg og Europa ikkje skal vera avhengige av Russland sitt energisystem, slik at me igjen får stabilitet i kraftmarknaden.

Russland er svært bevisst på måten dei brukar energi, både som skremsel, for å byggja opp under uro, og

som eit våpen. Me må stå saman og finna dei beste løysingane for oss i den situasjonen som me er i.

For å bøta på situasjonen har regjeringa innført støtteordningar. Me har difor fått på plass ei av dei beste straumstønadsoordningane for hushald i verda. Me har fått på plass støtteordningar for næringslivet, som samtidig skal stimulera til at næringslivet energieffektiviserer, og slik kan redusera straumutgiftene sine. Seinast i går fekk me på plass ei straumstøtteordning til nærbutikkane, som er så viktig for oss i bygd og grend.

Me ønskjer sjølvsagt òg at me igjen skal koma på eit prisnivå der straum er det fremste konkurransefortrinnet vårt. På vegen mot stabilitet, med ein krig som bakteppe, bøter me på med verkemiddel som skal støtta næringslivet, hushalda og der behovet er størst i befolkninga i den urolege tida me står i.

Ola Elvestuen (V) [11:48:44]: I denne interpellasjonen er det mange temaer. Jeg vil knytte noen kommentarer til noen av dem.

Det første er at det vi først og fremst står overfor, er en strømpriskrise. Vi må selvfølgelig ha gode støtteordninger for dem som er mest utsatt for de høye prisene vi nå har, og det må rettes mot privatpersoner og mot bedrifter.

Venstre er enig i at den strømsøtteordningen vi har nå, bl.a. ikke treffer godt nok de små og mellomstore bedriftene, men utover det er det avgjørende at vi tar tak i de store problemene som vi står i, og de største problemene vi står overfor. Da må vi ta utgangspunkt i at den prisøkningen vi har, er der på grunn av Russlands angrep på Ukraina. Det er det som har drevet opp gassprisene i Europa – fra i fjor vår, hvor man begynte å manipulere med gasstilførselen, og selvfølgelig etter utført angrep, hvor vi har et Europa som vil slutte å bruke russisk gass. Og det er klart at Norge må være med på å støtte Europa i det arbeidet for å avslutte sin avhengighet av russisk gass.

Vi er allerede del av et skandinavisk strømmarked som fungerer godt og har tjent oss godt over lang tid. Og det er helt riktig og viktig at vi har den kraftutvekslingen og knytter oss opp mot det europeiske markedet, fordi det er en fordel for oss, det gir oss også leveringssikkerhet, samtidig som våre energiresurser selvfølgelig også er med på å gjøre det enklere for Europa å avslutte bruken av russisk gass. Det er overgangen til fornybar energi, i tillegg til vår økte gassleveranse, som er avgjørende for å få det til.

Det neste er at vi skal nå våre klimamål – vi i Norge skal nå våre, og vi skal nå dem sammen med Europa innenfor den felles klimaavtalen som vi har med EU. Vi må ikke glemme at den verste tørkesommeren på mer enn 500 år hadde vi nå i sommer. Det er en situasjon

som vi må forberede oss på, og utslippene må ned så raskt som mulig. Der også er kraftutvekslingen helt nødvendig framover, og vi trenger å integrere oss i det europeiske energisamarbeidet.

Derfor må jeg si at jeg er, selv om jeg ennå ikke vet hvordan regjeringen har tenkt å legge det opp, veldig skeptisk til den koblingen som regjeringen gjør ved å si at når vi har lav fyllingsgrad i våre vannmagasiner, vil man knytte det opp mot begrensninger på kraftutvekslingen og på det man kaller eksport. Det mener jeg er helt feil. Det er jo nettopp når vi har en lav fyllingsgrad, at vi trenger den utvekslingen. Det er jo da vi vil ha behov for å kunne ha tilførsel på energi og strøm fra både Skandinavia og kontinentet. I tillegg gir det helt feil signal. Det vi trenger, er mer samarbeid. Jeg ser det helt klart riktig at man kan sette andre begrensninger sånn at vi sikrer vannmagasinene og fyllingsgraden i dem, men det finnes ingen grunn til å knytte det opp mot den kraftutvekslingen som vi skal ha.

Ellers er jeg helt enig med forrige taler i at Fremskrittspartiets kontinuerlige angrep på kraft fra land og det å kutte utslipp på sokkelen er helt feil. Det er klart at det å kutte utslipp på sokkelen i Norge er et klimatiltak. Det får ned utslipp. Det får ned våre utslipp, det får også ned utslippene for øvrig, og det gjør også at reduksjonen innenfor det europeiske kvotemarkedet kan reduseres raskere enn det den ellers ville gjort.

Så det vi trenger å gjøre, er ikke å begrense satsingen på å få ned utslippene på sokkelen, der kraft fra land også er en del av løsningen, men det er å se på andre løsninger i tillegg til kraft fra land. Venstre har bl.a. så sent som i vår hatt forslag om at vi må se på også karbonfangst og -lagring som en mulig løsning for at gasskraftverkene på sokkelen kan få ned utslippene.

Videre må vi ikke glemme at det siste store problemet vi har, er at vi må ta vare på natur. Igen: Vi må være en del av et europeisk energisamarbeid, sånn at vi slipper å bygge ned unødvendig mye norsk natur.

Og til slutt: Disse forslagene om å gå inn i vernede vassdrag må bare avvises.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:54:04]: Eg sat og hørde på førre talar, Elvestuen, snakke om at det har vore ein omfattande tørkeperiode. Kva tørrår er det ein snakkar om? Eg kjem frå Vestlandet, frå Sunnmøre, og vi heldt på å drukne i sommar. Det har regna og regna og atter regna. Elvane fløymer over. Vassmagasina til f.eks. Tafjord Kraft, som er eit stort kraftverk i Midt-Noreg, har altså runne over, og ein har stoppa kraftproduksjonen fordi prisen på kraft har vore så låg, han har vore lågare i marknaden enn produksjonsprisen, så ein har altså stoppa å produsere kraft. Vassmagasina renn over, og vatnet renn på havet – vatnet renn på havet, krafta renn

på havet. Samtidig hører vi både statsråden og andre snakke om at det er kraftkrise i Noreg – det har vore eit sånt tørrår at vi har problem med å produsere kraft, det er ikkje nok kraft i Noreg.

Og så seier ein at ein ikkje har kablar frå Midt-Noreg og sørover, at det ikkje finst kablar. Men alle som klarar å lese, klarar å gå inn og sjå på driftsdata hjå Statnett og sjå at i heile år og i mesteparten av i fjor har straumen frå Midt-Noreg og Nord-Noreg gått rett inn i Sverige, og går rett sør gjennom Sverige, der det i Midt-Sverige er mange 420 kV-linjer. Det er berre å gå inn og sjå på den krafta som går der. Den krafta går til Sør-Sverige, og så går ho inn igjen til Austlandet i store mengder. Det er fakta i dag. Då begrip eg ikkje at ein snakkar om kraftkrise, og at prisane er skyhøge fordi ein liksom manglar kraft i Noreg – når ein då altså ikkje produserer kraft der krafta faktisk er.

Og så vil sikkert nokon spørje: Kva er då løysinga? Jo, viss ein hadde gått inn og gjeve ein garantert pris til produsentane som låg litt over den prisen som var i marknaden, kunne ein ha produsert kraft frå Midt-Noreg og Nord-Noreg kvar einaste dag i staden for å sende krafta på havet, som ein har gjort no.

I min eigen kommune er det ein masse småkraftverk som har stått i år fordi dei har nådd taket på grunnrenteskatt. Det har altså ikkje vore lønsamt å produsere, vatnet går rett på havet. Eg har aldri sett elvane så store nokon gong – men vi har ei kraftkrise i Noreg, vi klarer altså ikkje å produsere kraft av det. Då tenkjer eg i mitt stille sinn at det må jo vere ein fordel å produsere meir kraft i Norden. Viss ein hadde produsert meir kraft i Midt-Noreg og Nord-Noreg og sendt den krafta til Sverige – ja vel, svenskane hadde vorte litt rikare, og det treng dei kanskje, dei hadde tent litt på norsk kraft – hadde det vorte meir kraft i Norden, ein hadde fått senka prisane på kraft i Norden. Ein hadde fått meir kraft frå Sverige og inn til Austlandet den vegen, og ein hadde fått hindra at ein senka vassmagasina så mykje på Austlandet, Sørlandet og Vestlandet, fordi det vart meir kraft i Norden. Det ville i tillegg vorte meir kraft i Europa, noko som hadde vore med på å sørgje for at ein fekk ned prisane generelt.

Så eg begrip ikkje kva ein snakkar om når ein snakkar om tørrår. Eg begrip ikkje kva ein snakkar om – at det er kraftkrise. Ein produserer ikkje kraft der ein kan produsere. Så vil nokon seie: Ja, men då må vi ta grep som gjer at ein kan produsere. Men alle vi som bur på Vestlandet og nordover, forstår ikkje kvifor vatnet renn på havet. Vi forstår ikkje at vi har eit slikt system: Den eine dagen på Møre trur eg det var åtte–ni øre, og dagen etter var det fire kroner i Midt-Noreg – då vi heldt på å drukne i vatn. Det er ingen som klarer å forklare korleis dei prisane har vorte til. Eg vil gjerne sjå den som klarer å forklare meg korleis desse prisane går frå nokre øre

opp til fire kroner i eit område som held på å drukne. Det er umogleg. Då er det noko i systema som er rivruskande gale, at ein altså må sende vatnet på havet i staden for å produsere kraft for å få billigare kraft til industrien vår i heile Noreg.

Og så er det dette med kablar – den biten: Ja, vi har jo dei kablane vi har. Men vi har faktisk Sverige, som kan brukast i endå større grad. Og elektrona reiser dit dei vil, og ser ein på driftsdata i dag, ser ein kvar straumen går: frå Midt-Noreg og rett til Sverige. Det går over 6 000 MW sørover gjennom Midt-Sverige, og krafta går frå Sør-Sverige og inn på Austlandet. Ein treng ikkje vere rakettforskar for å sjå at dette faktisk er tilfellet. Så det er ikkje eit tørrår. Vi held på å drukne i Midt-Noreg og nordover.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:59:18]: Jeg tar først tak i dette med klimaregnskap, og la meg bare slå fast at Fremskrittspartiet er opptatt av å kutte utslipp. Vi anerkjenner at vi mennesker forsøpler, forsurer havene og forurenser, og vi trenger tiltak som gjør at vi tar tak i dette på en fornuftig og god måte. Vårt klimaregnskap har bl.a. med skog, påskoging, internasjonale kvoter. Vi regner med skogen i større grad, som vi har mulighet for.

Ikke minst er det viktig å ta tak i skalerbare globale tiltak som gir virkning. Man har f.eks. plastflasker. Det forbrukes én million plastflasker per minutt. Det blir 525 milliarder plastflasker i året. Det meste av dette kastes rett i søpla eller havner i havet. Innen 2050 er det mer plast enn fisk i havet, estimeres det. Der er det teknologi og tiltak Norge kunne bidratt med. Vi kunne eksportert resirkulerings- og gjenvinningsteknologi, og vi kunne tatt tak i håndfaste, reelle saker som ville gitt en global effekt, kontra symbolpolitikk som elektrifisering av sokkelen, som kun gir effekt i form av høyere strømpriser i Norge. I tillegg står plastflaskene jeg snakket om, for ca. 800 millioner tonn CO₂ globalt, altså ca. 16 ganger Norges totale årlige utslipp. Der kan vi begynne.

Så tør jeg minne om at VG vurderte Fremskrittspartiets klimaplan som den mest realistiske en stund tilbake, så det er ikke vi som har problemer med å svare for oss. Men ikke minst trenger vi et energiregnskap. Vi trenger et kraftoverskudd for å sikre rimelig og ren kraft til norsk næringsliv og norske husholdninger, og vi trenger en fornuftig bruk av den begrensede ressursen energi er. Det mangler hos de andre partiene. Der er det kraft som skal gå til alt mulig rart. Der er det elektrifisering av ditt – man har ikke begrep om hvor man skal få kraften fra, og man har ikke begrep om hvordan knappheten på kraft vil virke lokalt, regionalt og nasjonalt og ikke minst påvirke prisnivået. Det er en stor svakhet med de planene og vyene som presenteres.

Mine forslag i dag er ikke fullstendige, men mine ambisjoner er klare. Ren, rimelig kraft skal fortsatt være

et konkurransefortrinn for Norge og norsk næringsliv, og politikken må innrettes deretter for å nå det målet. Diskusjonen om dette har aldri vært tatt: Skal vi gi slipp på den konkurransefordelen vi har hatt med ren og rimelig kraft? Skal vi føre en politikk som fratar oss det konkurransefortrinnet? Den debatten prøver jeg å løfte i dag. Debatten viser også at regjeringen dessverre ikke virker å ta dette på samme alvor som jeg og virker ikke å ha dette som en førsteprioritet i sitt daglige virke. Det er synd, for er det noe norsk næringsliv trenger nå, er det klare og tydelige signaler om at ren og rimelig kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn de kan regne med.

Statsråd Terje Aasland [12:02:30]: Jeg hadde håpet at vi i løpet av denne interpellasjonen hadde fått litt mer konkrete forslag fra interpellanten, om hva Fremskrittspartiet mener er løsningen for tiden framover. Men så langt har jeg ikke hørt noen konkrete forslag, annet enn å bygge ut vernede vassdrag, kutte ut klimaforpliktelsene som vi har påtatt oss, og gjøre andre ting som går mot det et stort flertall av Stortingets partier ønsker å slutte opp om.

Skal vi sikre tilstrekkelig tilgang på rimelig strøm i tiden framover for å underbygge industriinvesteringer og gi trygghet for næringslivet og for husholdningene, er vi helt enige om at vi trenger mer fornybar energi i tiden framover. Det er det som er grunnlaget. Vi trenger også mer nett, nettopp for å kunne utnytte den produksjonskapasiteten som er der, på en god måte.

Når en sitter og hører på representanten Sve, kunne en lure på hvorfor det ikke er bygd ut mer nett de siste åtte årene – nett som kunne ha flyttet den kraften fra Sunnmøre til Østlandet på en effektiv og god måte, og dannet mindre forskjeller mellom prisområdene i Norge. Så det er på en måte en beskrivelse av utfordringer som ligger der i dag, men som ikke er løst opp i tidligere. Dette er en problemstilling som har vært der hele tiden, og det å sette fart på nettutbygging i Norge er et viktig grunnlag både for å få et mer stabilt prisnivå og for å legge til rette for at en kan investere mer i ny kraftproduksjon i tiden framover.

Grunnlaget er altså nettet. Det er viktig at vi får det på plass, og denne regjeringen prioriterer veldig tydelig at vi skal ha mer nett på plass raskere i tiden framover enn det det noen gang har vært gjort tidligere. Dette handler både om å gjøre energimyndighetene og konsekusjonsprosessene mer effektive, mer tilgjengelige og raskere og om at det er nok folk til å håndtere den kapasitetsøkningen som til enhver tid er der.

Så har vi også tatt noen valg. Det handler om at vi vil bygge ut vindkraft på land, som er den enklest tilgjengelige energiformen i dag, og om oppgradering og eventuelt utvidelse av vannkraft. Det ligger selvfølgelig til rette

for det, selv om grunnrenteskatten er økt fra 37 pst. til 45 pst., for når det gjelder muligheten til å investere i fornybar energi i en tidshorison på 10–15–20 år, har en jo fått en juvel som en må forvalte. Det er det som er viktig: at også vannkraftprodusentene gjør noe, at de forvalter det vannet som er tilgjengelig, på en samfunnsmessig rasjonell måte som ligger veldig tydelig slått fast i lovverket.

Norge er i den heldige posisjonen at vi er langt bedre stilt enn de fleste andre land: Vi har mange muligheter. Da kan jeg trekke fram havvind, karbonfangst og -lagring, produksjon av hydrogen og lokal energiproduksjon. Vi har også teknologimiljøer og -bedrifter som ligger langt framme, og vi kan spare mer strøm. Overskudd av kraft handler om mer billig kraft, og det er det denne regjeringen styrer etter.

Presidenten [12:05:37]: Då er debatten i sak nr. 2 avslutta.

Me tek no pause fram til votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingane kl. 12.06.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Svein Harberg

Presidenten [15:02:01]: Den innkalte vararepresentanten for Sør-Trøndelag, Steinar Krogstad, tar nå sete.

Sak nr. 3 [15:02:08]

Referat

1. (47) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømudgifter (økt stønadsgrad) (Lovvedtak 1 (2022–2023))
– er sanksjonert under 21. oktober 2022
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (48) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marius Arion Nilsen, May Helen Hetland Ervik, Erlend Wiborg, Frank Edvard Sve, Helge André Njåstad, Tor André Johnsen og Morten Stordalen om en stortilt satsing på norsk olje og gass for eksport til Europa (Dokument 8:25 S (2022–2023))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
3. (49) Tilbaketrekking av Prop. 129 L (2021–2022) Midlertidig lov om forskriftshjemmel for tilpasninger i regelverket for fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av covid-19 (Meld. St. 7 (2022–2023))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.

4. (50) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Roy Steffensen, Hans Andreas Limi, Carl I. Hagen og Sylvi Listhaug om innhenting av Høyesteretts vurdering av om forslag til økt sats i grunnrenteskatten for vannkraft fra januar 2022, samt innføring av høyprisbidrag fra september 2022, er i strid med Grunnloven § 97 om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft (Dokument 8:24 S (2022–2023))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
5. (51) Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og spesialisthelsetjenesteloven (avvikling av godkjenningsordningen i fritt behandlingsvalg) (Prop. 5 L (2022–2023))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
6. (52) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Christian Tybring-Gjedde, Bengt Rune Strifeldt, Morten Stordalen og Silje Hjemdal om tiltak for oppbygging av nasjonale antidronekapasiteter (Dokument 8:23 S (2022–2023))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
7. (53) Statsrådsprotokollene for tidsrommet 1. januar til 30. juni 2022
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
8. (54) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF) (Prop. 6 S (2022–2023))
9. (55) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap. Statens direkte eierskap i selskaper (Meld. St. 6 (2022–2023))
Enst.: Nr. 8 og 9 sendes næringskomiteen.
10. (56) Endringer i postloven (tilbyderbegrepet, pakkepostforordningen, brukerklagenemnd, offentlig postnummersystem og politiattest) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 246/2021 av 24. september 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2018/644 om pakkeleveringstjenester over landegrensene (pakkepostforordningen) (Prop. 4 LS (2022–2023))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen, unntatt B, som sendes transport- og kommunikasjonskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
11. (57) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Himanshu Gulati, Silje Hjemdal og Frank Edvard Sve om å forby barnehijab i grunnskolen og barnehagen (Dokument 8:26 S (2022–2023))
Enst.: Sendes utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten [15:03:07]: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.04.

